

The Project Gutenberg eBook of Kevät-ajoilta, by Mathilda Roos

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kevät-ajoilta

Author: Mathilda Roos

Translator: H. Alopaeus

Release date: February 18, 2012 [EBook #38924]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KEVÄT-AJOILTA ***

Produced by Tapio Riikonen

KEVÄT-AJOILTA

Kuvaelmia lasten maailmasta

Kirj.

MATHILDA ROOS

Suomentanut H. Alopaeus

Sortavala, 1904.

Karjalan Kirjakauppa.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino-Osakeyhtiö, Joensuu.

Sensuurin hyväksymä.

Joensuussa Lokakuun 18 päivänä 1904.

SISÄLLYS:

Pieni epäilijä

Rakkauden salaisuus

Kaikista hupaisinta

"Isä meidän"

PIENI EPÄILIJÄ.

Oli sataa tihuutellut koko syystalven, niin etteivät Bertil ja Liisa kertaakaan voineet käyttää uusia kelkkojaan, jotka olivat porstuassa heitä odottelemassa.

Bertil oli seitsenvuotinen orpo, joka viime keväänä äitinsä kuoltua oli tullut enonsa, Lehtolan kirkkoherran luo viettämään kesää ja seuraavaa talvea, sillä hänellä ei ollut mitään omaisia pääkaupungissa. Liian pieni kun oli tullakseen oppikouluun ja vierasten hoidettavaksi, sai hän toistaiseksi olla enonsa ja tätinsä kodissa lukemassa yhdessä Liisa-serkkunsa kanssa.

Tällä haavaa ei Bertil kumminkaan mitään lukemista ajatellut, seisoessaan jakkaralla kyynäspäät ikkunalautaan nojaten ja kasvot lasiruutuun painettuina. Ei, hänellä oli vain mielessä ruma ilma ja uusi, kaunis kelkkansa, jota hän ei kertaakaan ollut saanut koetella, vaikka jo oltiin joulukuussa.

— Ei koskaan käy niinkuin tahtoo — tuumi Bertil nyrpeissään katsellen lumiräntäleitä, jotka tuulessa ajelehtivat ja maahan tultuaan heti sulivat harmahtavaksi lumisohjuksi.

Bertil raukka oli mielestään hyvin onneton; hän oli varmasti vakuutettu siitä, ettei koko talveen tulisi pakkasta, ettei kertaakaan saisi käyttää uutta kelkkaansa, ja ettei koskaan enää tulisi iloiseksi ja onnelliseksi...

Samassa aukeni ovi ja pieni tyttö tuli huoneesen, jossa Bertil oli.

— Bertil, — sanoi tyttö, nousten varpaisilleen sulkeeksensa oven, — tahdotko tulla leikkimään salin pöydän alle? Siellä on olevinaan saari, ylt'ympäriellä järvi, äidin nuottikirjoja panemme paateroiksi, joilla kahlailemme, ja joll'emme niille astu, niin polskahdamme järveen. Sepäs hupaista se!

— Ei, kiitoksia, — vastasi Bertil äreänä, — minusta se on typerää leikkiä.

Pikku tyttö tuli hämilleen ja alkoi pureksia esiliinansa helmaa, pahoilla mielin tuijottaen poikaan.

— Jos sinusta on hauskenpi, — sanoi hän ujostellen — niin otamme lehmät ja olemme karjasilla.

— Ei, — vastasi Bertil yhtä äreästi, — minusta sekin on typerää.

Liisa ei vastannut mitään, — seisoi vain liikkumatta ja katsoi Bertiliin.

— Miksi noin töllistelet? — tiuskasi tämä ja kääntyi serkkuunsa.

Liisa punastui ja pureksi yhä hartaammin esiliinaansa, mutta ei kumminkaan mennyt tiehensä.

— Hyi, tuota ilkeätä ilmaa! — ärjäsi Bertil hetken ääneti oltuaan, — syljen siihen!

— Häpeä, Bertil, — sanoi Liisa vakavasti, — etkö tiedä että Jumala ilman säätää?

— Vai niin, — vastasi Bertil tuikeannäköisenä, vaikka vähän häpesi Liisaa, — miksei hän sitten tee sitä kauniiksi, että saamme laskea mäkeä?

— Sitä en tiedä, — sanoi Liisa säyseästi, — ehkäpä et ole rukoillut häneltä sitä?

— En, sitä en ole tehnyt, enkä aio tehdäkään, sillä tiedän, ettei se auta rahtuakaan, — vastasi Bertil, kääntyi Liisaan selin ja painoi taas kasvonsa ikkunaan.

— Varmaankin auttaisi se — väitti Liisa, — sillä äiti sanoo meidän saavan kaikki, mitä Jumalalta rukoilemme, kun vain oikein *uskomme* Jumalan tahtovan kuulla rukoustamme.

— Mutta sitä en usko, enkä tahdo rukoillakaan, — vastasi Bertil vielä uhittelevampana.

— Hyi, häpeä, Bertil, — huudahti Liisa närkästyen, — kuinka ilkeä olet! Et saa mitään lunta, siitä olen varma!

— Etpä sinäkään, — sanoi poika ilkkuen...

— Saanpa, sillä aion rukoilla Jumalalta sitä. —

— Vai niin, kuinkahan Jumala silloin menettelee, jos hän sinulle antaa lunta, vaan ei minulle? — puhui Bertil pisteliäästi.

Liisa mietiskeli hetkisen.

— Niin, — sanoi hän sitten säihkyvin silmin, — Jumala antaa sen, minkä katsoo meille molemmille parhaaksi. Niin Jumala aina tekee, — sen tiedän.

Bertil ei vastannut, ja Liisakin hetkisen silmäiltyään nurkuvaa poikaa, kääntyi häneen selin ja meni verkalleen huoneesta. Kentiesi Jumala iltapäiväksi tekisi pojan paremmaksi, jotta he silloin voisivat leikkiä salin pöydän alla tai olla karjasilla.

Mutta Bertil pysyi nyrpeänä koko päivän eikä tahtonut leikkiä.

Hän ei saanut mielestään Liisan sanoja rukoilemisesta ja tuon tuostakin katsellessaan ikkunasta lumisadetta tuolla ulkona, oli hän kuulevinsa kysymyksen: Oletko rukoillut Jumalalta kaunista säätä?

Maksaisikohan todellakin vaivan noin rukoilla Jumalalta, mitä halusi?

Bertilin äiti, joka oli kuollut viime keväänä, oli tosin opettanut häntä joka ilta rukoilemaan iltarukouksensa, mutta vain "Isä meidän", "Jumala, joka rakastat lapsia", ja pienen rukouksen, että Jumala varjelsi "äitiä, isää, joka oli taivaassa, pikku Bertiliä ja kaikkia ihmisiä, amen".

Mutta muuta rukousta ei Bertil saanut oppia, eikä hän tietänyt olevan tapanakaan rukoilla muulloin kuin iltasin, kunnes pieni serkkunsa rupesi siitä puhumaan hänelle. Tämä rukoili usein milloin mitäkin. Joskus hän kuuli hänen sanovan: "Hyvä Jumala, auta minua, että kykenen oppimaan tätä vaikeaa läksyä!" — Joskus hän rukoili: "Hyvä Herra Jesus, joka niin rakastat pieniä lapsia, laita, että saan 'tuota hupaista', jota tiedät minun niin mielelläni haluavan."

Arkana ja ujoitellen katsoi Bertil ensin Liisaa tämän rukoillessa, mutta alkoi vihdoinkin kysellä häneltä siitä.

— Auttaako tuommainen rukoileminen? — kysyi hän kerran.

— Auttaa kyllä, — vastasi Liisa varmana.

— Saatko siis aina juuri mitä tahdot? — uteli Bertil tästä ilostuen.

— En aina, — vastasi Liisa näppärästi, — joskus pyydän Jumalan mielestä jotakin tyhmää, ja sitä tietysti en saa.

— Vai niin, — vastasi Bertil kylmäkiskoisempana, — sen saatan kyllä uskoa. Silloin kai Jumalan mielestä se juuri on tyhmää, minkä kaikkein mieluummin toivoisi saavansa. Mitäpä hyvää siis on rukoilemisesta?

— Onpa niinkin, — vastasi Liisa hetken tuumittuaan, — rukoilen sittenkin, sillä rukoillessani tulen niin iloiseksi ja onnelliseksi. Äiti sanoo, että rukoillessa tulee Jumalaa lähemmäksi, ja että silloin on niin helppoa olla kiltti ja hyvä. —

Tähän ei Bertil vastannut mitään, sillä hän ei ymmärtänyt, mitä Liisa tarkoitti. Ja pikku Liisa sai jatkaa rukoilemistaan, Bertil milloin kuunteli häntä, milloin oudoksuen katseli hänen mieleviä pikku kasvojaan, milloin äreänä ajatteli mielessään, että Liisa oli typerä ja ikävä.

Mutta tänään hän ei voinut päästä ajattelemasta rukousta. Ehk'ei kumminkaan olisi niinkään hullua pyytää Jumalalta lunta, saattaisihan ainakin koettaa; eihän sillä mitään menetä, sillä nykyistä ilkeämmäksi ei Jumala kumminkaan voinut tehdä ilmaa. Mutta kuinka rukoilisi, mitä sanoisi? Hänen mielestensä kaikki, mitä tuumi sanoa, tuntui niin "hassunomaiselta", ikäänkuin hän vaan olisi Liisaa jäljitellyt.

Ja niin hän mietiskeli koko päivän tulematta mihinkään päätökseen rukoilisiko vai olisiko rukoilematta. Hänestä oli rukoileminen hassunkurista, sillä hän ei uskonut Jumalan kuulevan häntä, ja kumminkin olisi paha jättää sitä tekemättä, koskapa siitä kumminkin kentiesi olisi apua.

Vihdoinkin, kun häntä hävetti kysyä neuvoa Liisalta, meni hän tätinsä luo, joka istui makuuhuoneessa ompelemassa, asettui hänen viereensä ja kysyi äkkiä:

— Täti, Liisa sanoo, että jos mielellään tahtoo jotakin ja pyytää Jumalalta sitä, niin saa sen, kun vaan oikein *usko* Jumalan voivan sen antaa. —

Täti pani työnsä pois ja veti pikkupojan luoksensa.

— Totta kai, poikani, — sanoi hän silitellen pojan poskia, — Liisa on aivan oikeassa. *Kaikki*, mitä Jumalalta pyydät, saatkin, jos vaan oikein uskot hänen antavan sen sinulle.

— Jos siis rukoilen Jumalaa, että hän huomenna antaa meille oikean lumisään, niin että saan käyttää uutta kelkkaani, luuleeko täti hänen sen silloin antavan, — jatkoi Bertil.

— Sen hän tekee, jos uskossa rukoilet, se on, jos olet aivan varma siitä, että hän täyttää rukouksesi, — vastasi täti. — Voitko niin rukoilla, Bertilini?

Bertil katsoi miettien eteensä. Hän oli pieni rehellinen poika, joka ei mielellään sanonut mitään, joka ei ollut aivan totta. — Luulenpa voivani sen, — vastasi hän vihdoin vähän epäröiden.

— Ei, poikaseni, tästä asiasta et saa sanoa: *luulen*. Sinun tulee sanoa: "*tiedän*, olen vakuutettu siitä, että Jumala kuulee rukoukseni".

— Mutta eikö Jumala voisi *ensin* vaan kerran kuulla rukoustani, sitten olisi niin helppo uskoa. Eikö hän tädin mielestä voisi sitä tehdä?

— Ei, poikani, sitä hän ei voi eikä tahdokaan. Jos esim. sanoisin sinulle: Bertil, minulla on hyvin hyvä kaakku ruokakammiossa, muistuta minua huomenna, niin saat palasen siitä aamiaiseksi, mutta älä unhota, sillä silloin ehkä minäkin unhotan kaikki tyyni. Ja jos et muistutakaan minua, vaan ajattelet: täti laskee leikkiä, ei hänellä ole mitään kaakkuja, eikä hän antaisikaan, vaikka pyytäisin, enkä huolikaan sanoa mitään hänelle, — mitä siitä olisi seurauksena? Niin, sinä suuttuisit, ensin minuun, joka en mitään antanut, sitten itseesi, kun olit epäluuloinen, sitten minä olisin loukkaantunut, kun et uskonut minua, ja niin hyvä välimme tulisi rikotuksi! Niin on Jumalan ja ihmisen laitakin. Jos rukoilet ja sydämessäsi ajattelet: "Jumala ei kuule minua, siitä olen varma", niin loukkaat Jumalaa, pahoitat häntä epäluulollasi, ja niin on hyvä välinne rikottu, ja Jumala ei saata kuulla sellaista rukousta, joka ei ole rakastavan lapsen, vaan epäluuloisen vihamiehen. Ymmärrätkö sen, Bertilini?

— Ymmärrän, — vastasi Bertil vakavasti, — koetan rukoilla, niinkuin täti sanoo.

Ehtoolla lopetettuaan tavallisen iltarukouksensa, pani hän kätensä ristiin ja rukoili ääneensä:

— Hyvä Jumala, laita lumisadetta huomenna. Tiedäthän, kuinka haluan saada laskea mäkeä Liisan kanssa mäessä karjapihan luona. Hyvä Jumala, kelkkani on aivan uusi ja on kaksi kuukautta saanut olla koskematta, kun on satanut räntää koko talven. Hyvä Jumala, tarkoitan *oikeata* lumisadetta, jolloin maa jäätyy ja tulee hyvä rekikeli. Tee se Jesuksen tähden, amen!

Sitten Bertil pani käsivartensa tädin kaulaan, suuteli häntä, huusi hyvää yötä Liisalle ja kääntyi seinään päin nukkumaan. Mutta vieläkin hiipi varkain hänen mieleensä tuo ajatus: onpa hupaista nähdä, kuuleeko Jumala todellakin rukoukseni ja tekee huomenna lumisadetta.

Yöllä hän heräsi tuulenpuuskasta, joka järisytti koko huonetta. Hän nousi istualleen ja katseli ikkunaan. Nousisikohan hän katselemaan, oliko Jumala vielä tehnyt mitään tyydyttäöksensä hänen toiveitaan?

Varovasti hän nousi vuoteestansa, hiipi ikkunan luo ja kurkisti ulos.

Ei Jumala vielä ollut tehnyt rahtustakaan hänen hyväkseen, se oli selvä. Samaa ilkeätä räntäsadetta kuin päivälläkin ja samaa myrskyä — rajutuuli pieksi armottomasti vaahteroita pihalla. Bertil palasi sänkynsä luo ja kömpi vilusta väristen vuoteesensa. Hän oli hyvin alakuloinen ja epätoivoissaan, mutta koetti rohkeasti vastustaa näitä tunteitaan ja rukoili entistään hartaammin: "Hyvä Jumala, *tahdon* niin mielellään uskoa, että voit auttaa; laita vain jos suinkin niin, että huomenna on kaunis ilma, että maa on jäässä ja että suuria, valkeita lumihiihtaleita satelee taivaasta".

Mutta hänen oli vaikea nukkua, ja petollinen ääni kuiskasi vähän väliä hänen korvaansa: onpa kumminkin oleva hauska nähdä, *voiko* Jumala todellakin...

Vihdoin hän nukkui eikä herännyt, ennenkuin täti aamulla suuteli häntä ja pikku Liisa seiso i hänen vuoteensa ääressä ja nauraen huusi: "unikeko!"

Bertil karkasi ylös ja hieroi silmiään. Samassa hän muisti, mitä tärkeää tänään tapahtuisi: hän saisi *nähdä*, voiko Jumala kuulla hänen rukouksensa vai ei. Mutta rullakarttiat olivat vielä nostamatta ja Liisa peseytyi ja loiskutti niin, ettei hän voinut kuulla tuuliko niinkuin eilen — eikä hän myöskään

uskaltanut kysyä, minkälainen ilma oli.

Vihdoin täti nosti rullakartiinin... Mutta ei mitään valkeita hiutaleita leijailut ilmassa — oli aivan sama ilma kuin eilen — ehkäpä oli taivas vielä harmahtavampi, maa sohjuisempi.

Bertilin kasvot muuttuivat yhtä synkeiksi kuin ilma ulkona.

— Kas niin, sen saatoin juuri uskoa! — huudahti hän äreänä pannen sukat jalkaan ja repien nauhat poikki, — kävi aivan niin kuin ajattelin ja tyhmästi tein, kun rukoilin!

— Siinä olet aivan oikeassa, Bertilini; oli väärin rukoilla ajatellessasi näin käyvän, — sanoi täti vakavasti. — Tiedäthän, ettei Jumala kuule muita rukouksia kuin semmoisten, jotka uskovat hänen voivan ja tahtovan auttaa!

— Vai niin, mutta minähän uskoin sen *silloin!* — väitti Bertil.

— Ja äsken sanoit käyneen aivan niinkuin "ajattelit", kuinka se on selitettävissä?

Bertil ei vastannut; pani vaan kengät jalkaan, sitoi nauhat umpisolmuun ja alkoi sitten kaikin voimin harjata tukkaansa.

— Ei, poikaseni, — sanoi täti ystävällisesti mutta vakavasti — et uskonut Jumalan kuulevan sinua; sinussa oli alinomaa tuo ajatus: "niin, saapa nyt nähdä, kuinka hän aikoo tehdä", ja semmoisia epäröiviä rukouksia Jumala ei ota vastaan.

Bertil ei nytkään vastannut; hän ajatteli vain mielessään, että täti oli yhtä ilkeä ja kova kuin Jumalakin.

Ikäväksi tuli päivä pienelle pojalle. Läksynsä osasi hän huonosti, sai sen takaisin ja kauan aikaa täytyi hänen lukutunnin jälestä pöntätä sitä päähänsä. Päivällispöydässä hän kaatoi kumoon vesilasin, sai nuhteita enoltaan, ja kun hän siitä heltyi itkemään, täytyi hänen mennä pöydästä pois lastenkamariin häpeämään. Ja sitten satoi ja tuuli aivankuin siitä ei koskaan loppua tulisi! Ei, se nyt oli varma, ettei Jumala kuule rukouksia, ja ettei tänä talvena enää tule kaunista ilmaa, ei! Ja pikku Bertil itkeä nyyhkytti ja päätti mielessään, ettei hän koskaan enää rukoilisi Jumalalta mitään, sillä se ei kuitenkaan ollenkaan auttaisi, ja sitten hän ajatteli, ettei varmaankaan koko maailmassa ollut niin onnetonta poikaa kuin hän oli.

Liisalle sen sijaan kävi kaikki niin hyvin. Hän luki läksynsä hyvin nopeaan, keksi hupaisia leikkejä, lauleskeli koko päivän ja oli iloisen näköinen huonosta ilmasta huolimatta. — Minulla on niin hauska, äitiseni, — sanoi hän, äidin tullessa lastenkamariin, — kuvittelen leikissäni, että kaikki nuket ovat sairaina ja tarvitsevat tärpättikäärettä, ja minusta on Jumala todellakin hyvä, joka suo minulle huvia, vaikka ilmakin on niin ruma.

Bertil oli närkästynyt Liisaan — "tytöt ovat niin tyhmiä", tuumi hän, onpa nyt siitäkin hupia, että nukeilla on vatsakipuja!

Mutta kuinka olikaan, niin Bertil ei voinut vastustaa Liisan ystävällisyyttä, ja pian hän oli unhottanut surunsa saadessaan olla lääkärinä, joka tuli ja määräsi laastaria ja tärpättikääreitä nukeille.

Seuraavana päivänä oli sää vaan yhtä huonoa, mutta sade oli tau'onnut ja ilma tuntui kylmemmältä. Bertil vaan jurotteli, luki hitaasti läksynsä ja oli Liisalle ilkeä. Mutta Liisa oli sittenkin iloinen ja kiltti, ja iltasella kuuli Bertil hänen rukoilevan: "Rakas Herra Jesus, tee huomiseksi mäenlaskuilma, sillä Bertil haluaa sitä niin mielellään."

Vihdoin eräänä aamuna oli maa lasten herätessä aivan valkoinen, oli satanut lunta koko yön, niin että vainiot, niityt ja metsät olivat lumen peitossa. Ja pohjalta oli maa jäässä, siis oivallinen mäenlaskukeli, jota parempaa ei olisi voinut toivoakaan.

— Katsohan! — huusi Liisa ilosta hehkuen, — katsopas, kuinka Jumala on hyvä — aivan semmoinen ilma jota olemme rukoilleet. — Oi, kuinka hauskaa!

Bertil oli hieman nolostunut.

— Niin, kuinkas muuten! — sanoi hän sitten — mutta miksi ei Jumala heti voinut suoda sitä meille?

— En tiedä, — vastasi Liisa miettiväisesti. — Ehkäpä, — jatkoi hän ujosti, — opettaaksensa meitä kärsivällisyyteen.

Nyt otettiin uudet kelkat esiin, lapset puettiin lämpimiin talvivaatteisiin, karvalakit päähän, kintaat käsiin, ja sitten mentiin karjapihan mäkeen, kukin vetäen kelkkaansa.

Oi, kuinka oivallinen mäki! Pitkä, loiva, valkeankirkkaan lumen peitossa! Hei, kuinka lasketaan! Kas nyt lähdetään. Bertil ensin vatsallaan kelkassa, sitten Liisa suorana, vakavana, pitäen vetonuorasta. Huimaavaa vauhtia kiitävät kelkat mäkeä alas, Liisa otsa rypyssä ja ponnistaen kaikki voimansa kulkeakseen oikeaa suuntaa. Mäen alla kävelee poika, jotta Bertil ilokseen saa huutaa äänekkään "pois tieltä", jonka Liisa vähän hiljemmin toistaa, ja kun tullaan alas maantielle, liukuvat kelkat vauhdissaan vielä hyvän matkan liukkaalla lumella.

Oi, minkälainen mäenlaskusää! Semmoista eivät olleet koskaan ennen nähneet. Silmät säihkyvät, posket punottavat raittiissa talvi-ilmassa. Nyt juostaan mäkeä ylös, pysähdytään vähän hengittämään ja sitten taas ylöspäin ilosta huutaen.

Kas niin, nyt kaatui Liisan kelkka ja tyttönen vierähti ojaan. Nytpäs melutaan ja nauretaan. Liisa on lumiukon näköinen pyrkiessään kömpimään ylös ja Bertil vallaton töytäisee hänet taas ojaan. Mutta tämä on vaan hupaista. Liisa nauraa katketakseen piehtaroidessaan tuossa lumessa. Nyt he rupeavat painisille ja lumisille, ja sehän on vieläkin hauskeempaa. Lumi on niin ihanan valkeaa, suloista on sohraella siinä sormillaan, kaataa toisiaan kumoon ja piehtaroida kinoksissa. Sitten alkaa mäenlasku uudestaan ja joka mäestä tullaan rohkeammaksi. Liisa koettaa heittäytyä kelkkaan niinkuin Bertil, ja pari kertaa kaaduttuaan onnistuu se hänelle yhtä hyvin kuin pojallekin, ja sepä vasta hauskaa, kun pääsee Bertilin vertaiseksi mäenlaskutaidossa. Nyt tulee aurinko näkyviin, pilvenhattarat haihtuvat, taivas on sinisen kirkas ja luminen maisema rusottaa.

— Oi, kuinka kaunista! — huudahtaa pikku Liisa seisoen mäenrinteessä punottavin poskin, säihkyvin silmin — ja niin sanomattoman suloista saada laskea mäkeä tämmöisessä ilmassa. Eikö nyt Jumala mielestäsi ole hyvä, Bertil?

— Onpa niinkin, — vastasi Bertil välinpitämättömästi ja heittäytyi taas kelkkaansa laskeakseen mäkeä alas.

Vähitellen lapset alkoivat väsyä, he olivat laskeneet kolmatta tuntia, ja nyt alkoi nälkäkin tuntua. He puistelivat lumen päältäään ja astuivat kelkat jälessään taloon.

Liikkuminen ulkoilmassa oli antanut lapsille hyvän ruokahalun, mutta he eivät sentään antaneet ruoan "tukkia suuta", niinkuin sanotaan, vaan he kertoa pakinoivat, kuinka hupaista heillä oli ollut, ja isä ja äiti kuuntelivat hymyillen heidän esitystään aamupäivän tapahtumista.

Mutta iltapäivällä, kun tuli pimeää ja istuttiin takkavalkean ääressä salissa, silloin oli Bertilin hyvä tuuli hävinnyt. Hän istui ääneti, nyrpeänä, jalat roikkuen, kun Liisa kiipesi äidin syliin ja alkoi hyräillä pientä lempilauluaan:

Kellä parempi on suoja,
Kun sun lapsillasi, Luoja?
Tähdellä ei taivahalla
Linnulla ei lakan alla.

— Miksi olet niin pahoilla mielin, Bertil? — kysyi Liisa lakattuaan laulamasta.

— En ole pahoilla mielin, — vastasi pikku poika yrmeänä.

— Niin, mutta etpä ole iloinenkaan, kuten aamupäivällä olit.

— Oletko kiittänyt Jumalaa, että oli niin hupaista mäenlaskussa tänään? — kysyi nyt tati.

— E-en...

— No, silloin ei ole ihmettä, että olet pahoillasi, poikaseni. Sinä toivoit kaunista ilmaa saadaksesi käyttää uutta kelkkaasi, Jumala täyttää toiveesi, laittaa sinulle mitä ihanimman ilman, suo sinulle terveyttä, jotta saat huvitella mielesi mukaan, kun niin moni muu lapsiraukka saa maata sairaana ja vaivaisena, etkä ole edes kiittänytkään häntä siitä. Kiittämätön ihminen on aina pahoilla mielin ja tyytymätön itseensä.

Bertil ei vastannut mitään, väentelihe vain tuolillaan ja tuli näöltään vielä nyrpeämmäksi.

— Oi, Bertil, — lausui Liisa murhemielin, — et tahtonut rukoilla Jumalalta hyvää ilmaa, etkä myöskään kiittää, kun hän sen antoi. Kuinka hän voi tietää, rakastatko häntä, kun noin teet?

Mutta Bertil vaan oli vaiti. Hän oli vihoissaan kaikille, eikä vähimmin Liisalle, joka oli niin ystävällisen ja hyvän näköinen, ja jos ei hän niin suuresti olisi pelännyt pimeätä, olisi hän heti hypännyt alas tuoliltaan ja lähtenyt lastenkamariin, saadakseen olla rauhassa. Mutta nyt hän ei uskaltanut, vaan istui liikkumatta paikoillaan, kun Liisa uudestaan alkoi laulaa.

Koko sen talvea pysyi ilma tavattoman kauniina, lumisadetta ja päiväpaistetta vaihteli, niin että lapset saivat oikein kylläkseen laskea mäkeä, olla lumisilla, rakentaa lumilinnoja ja lumiukkoja. Bertilillä ei milloinkaan ennen ollut niin hupaista, sillä hän ei koskaan ollut asunut maalla eikä tietänyt kuinka kaunista siellä saattaa olla talviseen aikaan. Kaikkein hupaisinta oli kumminkin, kun hän pääsi ajelemaan enonsa kanssa. Kuinka keveästi reki liukui, kulkuset kilahtelivat ja hevoset juoksivat, niin että henki suusta valkeana sumuna höyrysi heidän ympärillään. Ja hämärän tullessa, kuinka lumipeitteiset kuuset kummittelivat tienvarsilla! Bertil oli samalla kertaa ihastunut ja peloissaan; hän kuvitteli mielessään rosvoja väijyvän puiden takana ja susia ja peikkoja vilisevän kummallisen synkeässä metsässä, mutta reen kiitävän niin nopeaan, niin nopeaan, ettei mitään pahaa voinut tapahtua hänelle.

Kun kevät tuli ja lumi sulii, saivat lapset muita huveja ulkosalla ja olivat molemmat hyvin kekseliäitä semmoisissa.

Eräänä päivänä Bertil sai tarhuri-Janne nimiseltä kahdentoistavuotiselta pojalta, joka oli hänen hyvä ystävänsä, joutsen nuolineen, jonka Janne oli tehnyt hänelle. Joutsi oli hyvin mukava, jäykkäjännteinen, niin että nuolet lensivät kauas, ja Bertil oli hyvin iloisissaan tästä uudesta aseestaan. Nyt piti harjoitella maaliinampumista, jonka tähden Janne, aina valmis auttamaan, karjapihan taakse pystytti ampumataulun, pilkku keskelle ja kehät ympärille ja nyt sitä kilpaa ammuttiin aamusta iltaan. Tämä kumminkin oli hauskeempaa kuin sekä mäenlasku että lumisilla oleminen; — kas sepä jotain osata oikein pilkkuun — kun tämä tapahtui, oli Bertil niin onnellinen, ettei luullut voivansa koskaan enää tulla tyytymättömäksi ja pahoille mielin...

Ja niin hän ammuskeli päivät pitkään ja Liisa seiso i ääressä ihaellen hänen taitoaan, ja joskus, Bertilin ollessa oikein armollinen, sai Liisa lainata joutsen ja koettaa hänkin ampumataitoaan. Mutta hänen nuolensa lensivät — Bertilin mielihyväksi — taulun ohi karjakartanon seinään. Olihan hupaista nähdä, kuinka saamaton Liisa oli ja kuinka paljon taitavampi *hän* oli pilkkaanampumisessa.

Mutta eräänä päivänä, kun Bertil mitä hartaimmin harjoitteli, tapahtui ettei nuoli, janteen liian aikaseen lauaistessa, lentänytkään maalitauluun, vaan meni syrjään ja sattui Liisaan. Pieni tyttö parahti, peitti kasvot käsillään ja vaipui polvilleen. Nuolen terävä kärki oli tunkeutunut hänen toiseen silmänsä...

Silmänräpäyksen Bertil kauhuissaan katsoi Liisaan, heitti sitten joutsen luotaan ja juoksi läheiseen metsään.

Hän ei tietänyt mitä ajatella; yksi asia oli hänelle vain selvä — hän tahtoi pois Liisan läheisyydestä, piiloutua, paeta kuta kauemmaksi sitä parempi...

Ja niin hän kaikin voimin juoksi mäkeä ylös metsään, yli kivien ja puunjuurien. Ehtimiseen hän oli kuuleviansa askeleita jälessään ja jonkun huutavan hänen nimeänsä, mutta hän ei vastannut mitään, kiiruhti vaan kahta kiivaammin eteenpäin, vaikka sydän oli pakahtumaisillaan ja hikikarpaloita kihosi otsalla.

Hän tahtoi pois, ... kauas, kauas, ettei kukaan ihminen enää löytäisi häntä, ... mieluummin niin kauas, ettei Jumalakaan näkisi häntä.

Vihdoin ei hän enää jaksanut juosta; hän pysähtyi silmäillen pelokkaasti ympärilleen. Ei kukaan häntä ajanut takaa, hän oli aivan yksin, ja ylt'ympäri oli metsä niin synkkä, vakava, korkeat, tuuheat kuuset ja syvä äänettömyys kaikkialla.

Vavisten hän heittäytyi maahan ja veti lakin silmilleen. Oi, jos voisi päästä kauemmas pois ... voisi vielä paremmin piiloutua!

Tuskallinen toivottomuus valtasi hänet, hänen maatessaan tuossa pitkällään pensaikossa... "Olet tehnyt Liisan sokeaksi, olet tehnyt Liisan sokeaksi", kuiskaili ääni alinomaa hänen korvaansa ja hänen mielestään joka sana oli terävä neulanpistos sydämeen... Mitä tekisi hän, mihin ryhtyisi, kuinka saada apua kauheassa surussaan?...

Nyt ei ollut muu neuvona kuin rukoilla — hän oli joutunut umpisolaan, Bertil raukka, hän oli yksinään Jumalan edessä surkeine suruineen, jotka painoivat hänet maahan...

Ja hän heitti luotaan lakin, joka peitti kasvot, pani kädet ristiin ja rukoili ensi kerran elämässään oman rukouksensa, omin sanoin, syvimmästä sydämestään.

— Rakas, hyvä Herra Jumala, auta minua tästä kauheasta surusta. Älä salli Liisan tulla sokeaksi, sillä silloin en koskaan elämässäni voi tulla iloiseksi! Rakas, hyvä Jeesus, kuule rukoukseni, sillä olen niin onneton, niin onneton! Anna Liisan tulla terveeksi jälleen, niin kiitän sinua ja olen aina, aina oleva hyvä

poika. Tee se, hyvä Jumala ja Jeesus, amen!

Rukoiltuaan hän tunsi ihmeellisen rauhallisuuden sydämessään äsken kärsityn tuskan sijasta. Nyt ei enää kuulunut nuo kauheat sanat: "olet tehnyt Liisan sokeaksi", vaan nyt kuiskasi toinen ääni: "Jumala auttaa, Jumala auttaa"... Niin hän purskahti itkuun ja loikoi kauan liikkumatta nyyhkien kasvot kyynelien kastamissa sammalissa.

Hetki hetkeltä kului — hän ei tietänyt, kuinka kauan oli maannut, kun kuuli askeleita takanaan. Kauhistus valtasi hänet jälleen, hän kääntyi pois ja tunki hehkuvat kasvonsa sammaleihin; mutta samassa tunsi hän kaksi käsivartta syleilevän häntä, hänet nostettiin ylös ja suljettiin tätinsä syliin.

Bertil ei uskaltanut katsoa tätiinsä, vielä vähemmin mitään kysyä, mutta hän tunsi hänen vapisevan koko ruumiissaan ja kuinka hänen kyyneleensä kastelivat otsaansa. Oliko se sentähden, että Liisa oli tullut sokeaksi? Oi niin, niin mistäpä muusta syystä sitten? "Ah, hyvä Jumala, hyvä Jumala", kuiskaili hän sydämensä ahdistuksessa, "auta minua ... auta minua!"

— Rakas poikani, — sanoi nyt täti, hiljaa hyväillen ja pakottaen hänet katsomaan silmiinsä, — Jumalalle kiitos, että löysin sinut, ja ettei mitään pahaa ole sinulle tapahtunut. Pikku poikaraukkani, nyt sinun tulee olla iloinen, ei mitään ole tapahtunut; Liisa on vaan saanut pienen naarmun silmäluomeen ja tulee parin päivän kuluttua terveeksi.

Bertil ei vastannut mitään, likisti vain tätinsä kaulaa ja itki, niinkuin kaikki kyynelvirran sulut äkkiä olisivat auenneet. Täti antoi hänen itkää tarpeeksensa, koettaen vain hyväilyillään tyyntyttää häntä. Mutta kun nyyhkytykset vähitellen taukosivat, sanoi hän vakavasti:

— Emmekö nyt kiittäisi Jumalaa, Bertil?

— Kyllä, kyllä, — sanoi Bertil innoissaan, — rukoilin Jumalaa niin paljon, ja hän kuuli minua, nyt tahdon voimieni mukaan kiittää häntä!

Bertil ja täti polvistuivat, ja täti lausui kiitoksen Jumalalle, joka ei ainoastaan torjunut uhkaavaa vaaraa heidän kodistaan, vaan myöskin teki sen välikappaleeksi, jolla saattoi Bertilin sydämen nöyräksi ja kiitolliseksi. Ja Bertil toisti tädin sanat, ja metsä ylt'ympäriällä ei nyt enää ollut synkkä ja kauhistava, kuten äsken, vaan seiso hiljaisenhartana ikäänkuin joka puu olisi ottanut osaa rukoukseen...

Nyt nousivat Bertil ja täti ja menivät kotiin päin. Kyllähän Bertilistä oli vähän outoa tavata Liisaa; tämän arvo oli hänen mielestään nyt suuresti lisääntynyt, kun oli ollut tulemassa sokeaksi, ja olihan hän myöskin utelias näkemään, minkänäköinen hänen silmänsä oli.

Heidän tullessaan taloon juoksi Liisa heitä vastaan. Hänkin näkyi vähän ujostelevan, sillä katsoessaan Bertiliin, hän punastui ja loi silmänsä alas, s.o. terveen silmänsä, sillä toinen oli liinakääreessä, jota nähdessään Bertil tuli hyvin pahoilleen.

Hetkisen taistelivat ujous, itsepintaisuus ja ylpeys hänessä, mutta sitten hän muisteli rukoustaan metsässä, ja silloin rauhoittui ja lauhtui hän ja ojensi lempeänä kätensä Liisalle sanoen: "anna anteeksi, Liisa!"

Mutta Liisa ei voinut mitään vastata; hän vain pani kätensä Bertilin kaulaan, syleili ja suuteli häntä.

Siitä päivin ei Bertilin ole ollut vaikea rukoilla eikä kiittää.

Sillä niinkuin Jaakob, kun hän palaten kotiseutuunsa oli taistellut Jumalan kanssa ja pakottanut hänet antamaan siunauksensa, niin oli tällä pienellä pojallakin ollut hetkensä, jolloin hän seiso Jumalan kasvojen edessä ja tunsi, kuinka hän siunasi häntä. Ja kun joskus hänen jaakobinluonteensa, s.o. hänen ylpeä, itsekäs "minänsä", herää, eikä tahdo nöyrtyä, silloin hän muistellen yksinäistä hetkeä metsässä polvistuu ja rukoilee: "Hyvä Jumala, auta minua!"

RAKKAUDEN SALAISUUS.

Pikku Elsa oli eräänä kauniina kesäpäivänä juuri ennen puolista tullut kotiin; hän oli monta tuntia ajellut heinäreessä, piehtaroinut heinäpieleiksissä, auttanut työväkeä haravoimisessa ja huvitellut, niinkuin pieni tyttönen vaan voi tehdä lupa-aikana, kun tietää koko talven olleensa kiltti ja ahkera koulussa.

Astuessaan etehiseen tunki Elsa vastassaan suloisimman tuoreitten leivoksien hajun. Sieraimet levällään hän juoksi sisään; ruokakammion ovi oli auki, ja uteliaasti kurkistaessaan sinne, huomasi hän suuren vadillisen äsken leivottuja, lämpöisiä voileivoksia.

Nyt on huomattava, että pikku Elsa oli hyvin nälkäinen — hän ei ollut klo 9:stä aamulla syönyt muuta kuin yhden voileivän, jonka joku rengeistä oli antanut hänelle. Leivoksien suloinen haju saattoi hänet suunniltaan; hän tiesi, ettei saanut ottaa mitään ruokakammioista, tiesi, että äiti, joka oli hyvin tarkka, ei sallinut minkäänlaista vallattomuutta, mutta nyt oli ikäänkuin mielettömyys olisi vallannut hänet. Hän ei ajatellut muuta, kuin sitä kuinka suloista olisi syödä tuommoinen murea, lämpöinen leivos suuhunsa. Ja eihän yksi ainoa tehnyt mitään, olihan tuossa vielä ainakin sata jällellä!

Tuumasta toimeen! Elsa katseli varovasti ympärilleen, hiipi leivoksien luo, pisti yhden suuhunsa ja söi niin ahneesti kuin nälkäinen koira nielee lihapalasen.

Ah, kuinka se maistoi hyvältä! Toisen lisäksi voi kyllä ottaa, onhan niitä kumminkin vielä niin monta! Ja niin hän ahmi suuhunsa yhtä menoa vielä yhden ... kaksikin.

Samassa oli hän kuulevinaan kolinaa etehisestä; hän säikähtyi niin, että pudotti leivoksen, jota juuri oli syömässä. Vavisten hän kumartui poimimaan pudonneita murusia suuhunsa. Sitten hän kääntyi pois ja koetti olla viattoman näköinen, jos äiti tai joku palvelijoista olisi sattunut huomaamaan hänet. Mutta lohdutukseen huomasi hän, että vain koira "Lloyd" oli kolissut tullessaan syömästä päivällistä astiastaan. Elsa huokaili helpotuksesta, pyyhki suun puhtaaksi, ettei mikään ilmaisisi häntä ja meni lastenkamariin pukeutumaan päivälliseksi.

Kaikki oli siis hyvin; ei kukaan ollut nähnyt hänen ottavan leivoksia, eikä kukaan luultavasti huomaisi kolmen olevan poissa, eikähän se niin vaarallista liene ollutkaan, että hän oli ottanut muutaman, kun vielä niin monen monta oli jällellä.

Mutta kummallista oli, ettei Elsa voinut unhottaa noita leivoksia. Päivällisillä, kun oli suudeltava isää, jota hän ei vielä tänään ollut nähnyt, oli aivan kuin muisto näistä kolmesta leivoksesta olisi asettunut hänen ja isän väliin, niin ettei suudelman ollenkaan tuntunut tavalliselta, vaan niin ihmeen oudolta. Ja aloittaessaan rukoilla pöytärukousta: "Jumala siunatkoon ruokaa" ... oli ikäänkuin kolme leivosta äkkiä olisi noussut hänen silmiensä eteen, ja silloin hän niin hämmästyi, että äkkiä keskeytti rukouksen ja vasta pari muistutusta saatuaan saattoi jatkaa. Vaikea oli myöskin entiseen tapaan katsoa äitiä silmiin; äiti tosin ei näkynyt epäilevän mitään, mutta joka kerta kuin hän puhui jotakin Elsalle, hytkähteli tämän sydän pelosta saada kuulla jotain leivoksista.

Iltapäivä kului kumminkin tavalliseen tapaan, lapset leikkivät pihalla ja menivät sitten Maijan kanssa hakaan katsomaan, kuinka lehmiä lypsettiin.

Mutta ehtoolla lasten istuessa pöydässä syömässä illallistaan, maitoa ja kovaa leipää, tuli äiti huoneeseen, asettui pienokaisten eteen, katseli heitä tutkistellen ja kysyi sitten:

— Onko kukaan lapsista ottanut leivoksia ruokakammioista?

Elsa aivan jäykistyi näitä sanoja kuullessaan. Mutta hän ei punastunut eikä muutenkaan muuttunut kasvoiltaan; istui vain aivan liikkumatta katsellen leipämurusia maitolautasellaan, kunnes tunki äidin kysyvän katseen, johon muut lapset päätään pudistellen olivat kieltämällä vastanneet, kiintyvän häneen. Silloin hän äkkiä nosti silmänsä, katsoi rohkeasti äitiin ja sanoi aivan tyynenä:

— En, äiti, en minä.

— No, silloin lienee tuo Lloyd-varas taas ollut tekemässä pahojaan. Vast'edes saamme tarkemmin pitää huolta kammionoven sulkemisesta. Mutta Lloyd tavallisesti on niin ahne, että nuoleksii joka murusen, nyt niitä oli paljon lattialla, sentähden en luullut häntä varkaaksi.

Äidin mentyä huoneesta, kumartui Elsa lautaseensa ja alkoi niin innokkaasti pureskella leipäkannikkaansa, kuin olisi tahtonut hampaillaan musertaa tunnonvaivojaan, jotka yhä ankarammin ahdistivat häntä. Hän oli yhä vaan kuulevinansa oman äänensä niin kummallisen kovana ja outona, ikäänkuin toinen olisi puhunut, alinomaa vastaavan: "en, äiti, en minä!"

Ja nämä sanat vaivasivat häntä koko illan. Kaikkein vaikeinta oli, kun iltarukous oli rukoiltava; silloin oli hänestä aivan kuin toinen olisi puhunut, ja puhunut kovaan ja ivallisesti ikäänkuin pilkatakseen Jumalaa...

Ja kun hän sanoi hyväyötä äidille ja suuteli häntä, tuntui kuin sydän olisi tuskasta pakahtumaisillaan, kun hän näin oli pettänyt äitiänsä. Hän olisi niin mielellään tahtonut tunnustaa kaikki, saadakseen

jälleen mielen rauhan, mutta hänessä oli jotakin jäykkää, taipumatonta, joka pidatti hänet. Hän ei voinut päästä siitä ajatuksesta, ettei sittenkään ollut niin vaarallista tuo muutaman leivoksen ottaminen, kun hänen oli nälkä, ja että äiti oli paha, kun ei sallinut hänen ottaa makeisia ruokakammiosta, niinkuin hän tiesi muiden lasten niin usein tekevän...

Kun äiti oli vetänyt alas akkunauutimen, jättänyt hänet, ja hän oli sanonut hyväyötä pikkusiskoillensa, kääntyi hän seinään päin nukkuaksensa ja näin päästäksensä kaikesta. Mutta unta ei ollut ajattelemistakaan; hän oli yhtä valveilla, kuin jos häntä kello kaksitoista päivällä olisi pakotettu nukkumaan. Ja levottomat ajatukset eivät lähteneet hänen mielestään. Milloin hän oli ruokakammiossa kiireissään syömässä noita onnettomia leivoksia, joita hän nyt toivoi ettei koskaan olisi nähnytään; milloin istui hän pöydässä ja kuuli äitinsä kysyvän: "onko kukaan teistä ottanut leivoksia ruokakammiosta", ja rohkean vastauksensa: "en, en minä, äiti!"

Hyi, mitä sanoja ... varsinainen valhe! Oli kauheata ajatella hänellä olevan semmoista tunnolla. Kuinka voisi päästä tuosta valheestaan, kuinka? Eikö hän aina olisi näin onneton; voisiko hän koskaan olla iloinen ja onnellinen kuten ennen?

Pikku Elsa raukka oli todellakin hyvin onneton; pimeässä ja yksinäisyydessä tulivat tunnonvaivat niin vaikeiksi, että tuskin jaksoi niitä kärsiä. Tulihan vielä toimeen niinkauan kuin oli päivä ja oltiin liikkeessä, leikkimässä, mutta nyt... Oi, kun vain saisi tunnustaa syntinsä, — kunhan vaan voisi rukoilla Jumalaa, — mutta sehän oli mahdotonta — hänen sydämensä oli kiven kova, hänen mielensä niin katkera, hänestä oli miltei väärin, että Jumala oli tehnyt hänet niin onnettomaksi tuommoisen pikku asian tähden.

Hän alkoi hiljaa itkeä nyhkyttää, ja vähän aikaa sitä tehtyään, väsyi niin, että nukkui. Mutta silloin hän heräsi siitä, että jotakin ihmeellistä tapahtui hänen ympärillään. Hänestä näet oli ikäänkuin Jumala olisi tullut huoneeseen; hän ei nähnyt häntä, eikä kuullut, mutta järkähtämättömän varmasti tunsii Jumalan lähestyvän vuodetta. Tuskallinen vavistus valtasi hänet ja hervastutti koko ruumista, ettei hän voinut liikuttaa sormeakaan. Hän tiesi, minkätähden Jumala tuli: tuli tuomitsemaan häntä.

Näin hän liikkumatta odotteli, sillä hän tiesi nyt olevan mahdotonta päästä pakoon. Hänen mielestään Jumala yhä vaan tuli likemmäksi, ja vihdoin hän kuuli hänen ääntävän juhlallisena ja nuhtelevana: "Elsa, missä olet?"

Silloin valtasi hänen mieletön pelko; nuolennopeudella hän meni peitteen alle niin syvään kuin saattoi päästä. Siinä hän makasi vapisevana ja veti peitteen päällensä piiloutuaksensa Jumalalta aivan kuin Aadam ja Eeva lymyivät, kun Herra haki heitä paratiisiin yrttitarhassa.

Kuinka kauan hän näin makasi, ei hän tietänyt; sydän sykki rinnassaan ja otsasta valui hikikarpaloita. Ah, mikä kauhea yö, kaikkien hylkäämänä yksin Jumalan edessä, joka syytti ja tuomitsi...

Vihdoin tuli kumminkin uni vapauttamaan häntä näistä sieluntuskista. Käsi herpoutui irti peitteestä ja huolimatta epämukavasta asemasta ja kuumuudesta peitteen alla hän vaipui sikeään uneen.

Mutta hän makasi koko yön levottomasti ja näki mitä kummallisimpia, kauheimpia unia. Hän heittäysi sinne tänne vuoteellaan, ja äidin tullessa aamulla herättämään lapsia oli peite lattialla ja pikku Elsa sängyn nurkassa keräksi kyyristyneenä, yöpaita hiestä märkä ja tukka otsaan tahmistunut.

Elsa oli kumminkin nyt paremmalla mielellä, kun sai nousta ylös, pukeutua, syödä aamiaista ja tapansa mukaan olla ulkona leikkimässä siskojen kanssa. Pitkät ajat hän saattoi kokonaan unhottaa nuo kauheat, yölliset tunnonvaivansa. Mutta vähän väliä hän tunsii pistoksen sydämeensä, ja joskus valtasi hänet niin eriskummaisen tuskainen tunne siitä, ettei ollut niinkuin ennen, että tänään leikki pihalla aivan toinen tyttö, kuin se, joka eilen niin iloisena ja onnellisena oli tullut kotiin heinäniityltä. Ja kun hän vaan jäi yksikseen, niin nämä tunteet tulivat ylen sietämättömiksi; silloin hän tunsii polttavan halun juosta äidin luo, kertoa mitä oli tehnyt ja niin päästä noista hirveistä tunnonvaivoistaan. Mutta ei voinut tunnustaa syntiänsä äidille; monta kertaa hän oli menemässä hänen luoksensa, mutta kääntyi jälleen takaisin. Aivan oli, kuin hän kerran oli ollut menemässä hammaslääkärin luo saamaan pakottavan hampaan poistetuksi; hän tahtoi lykkäämistään lykätä sen ja kärsiä pakotuksen; niin vaikeata se hänestä oli. *Silloin* oli hän toivonut pakotuksen taukoavan itsestään, ja samaa hän *nyt* ajatteli tunnonvaivoistaan.

Näin kului aamupäivä leikkimällä, kävelemällä metsässä ja lukemalla lehtimajassa. Mutta päivällisen aikaan taivas vetäytyi pilveen ja iltapäivällä oli semmoinen ilma, etteivät lapset voineet mennä ulos, vaan heidän täytyi huvitella sisässä, minkä taisivat. Tämä oli aina koetus lapsille, kun ilma pakotti heidät pysymään sisässä, ja ainahan sattui silloin, että jonkun kasvot kävivät nyreiksi, kun kokoonnuttiin arkihuoneeseen, ja siellä täällä sai kuulla valituksen, "ettei milloinkaan heille suotu mitään hauskaa".

Mutta nyrpeitä naamoja ei äiti voinut kärsiä.

— Kas niin, lapset! — huudahti hän nähdessään heidät pahoilla mielin, — ei mitään tuommoista nyrpistelemistä. Tuommoisessa mielentilassa sekä suuret että pienet ovat kiittämättömiä Jumalalle; Jumalahan antaa niin sateen kuin päiväpaisteen ja tiedättehän toisen kuin toisenkin olevan hyödyllistä.

— Kyllä kai, mutta ei elonkorjuun aikana, — väitti joku pojista voitonriemulla.

— Kuinka sen tiedät? Mitä Jumala tekee, mitä Jumala lähettää, on aina hyödyllistä, vaikka emme me, yksinkertaiset ihmislapset, lyhytnäköisyydessämme sitä heti käsitä. Saattaahan esim. olla korjuumiehiä yhtä malttamattomia ja napisevia kuin te, ja heitä Jumala tahtoo koetella lähettämällä tämän sateen. Ja eikö hän mielestänne tässä tee aivan oikein?

— Tekee kyllä, äitiseni, — huudahti joku pikku tytöistä ja kiersi kätensä äidin kaulaan. — Minusta on niin ruma olla huonolla tuulella, kun vähänkin käy vastaan. Semmoiseksi en koskaan tahdo tulla.

— Älä sano *koskaan*, rakas tyttöseni! Et tiedä, kuinka pettävä ihmissydän on. Mutta rukoile Jumalaa auttamaan sinua kiusauksen hetkellä, silloin olet turvassa. Ja nyt, pienokaiset, otamme esille sanomalehtemme ja katselemme kuvia; emme ole sitä tehneet moneen aikaan!

Eräs pojista otti nyt esille "Lasten lehden", äiti asettui sohvaan nidottu lehti sylissään ja kaikki lapset istuivat hänen ympärilleen. Pikku Elsa istui sohvassa äidin vieressä.

Nyt alkoi äiti näyttää kuvia ja kertoi samalla, mitä tiesi niistä. Olipa siinä kaikenlaista hauskaa lasten nähdä ja kuulla. Milloin oltiin Afrikassa ja nähtiin vasta löydettyjä maita, aarniometsiä ja kummallisia eläimiä; milloin tultiin Venäjälle, Pietariin ja saatiin nähdä sen suuria rakennuksia ja kirkkoja. Sitten mentiin maiden ja merien taakse, Lontoosen, ja sitten äiti näytti muotokuvan urhoollisesta kenraalista, joka oli taistellut ja kuollut isänmaansa puolesta, ja joka oli niin hurskas, että hänellä aina oli Raamattu mukanaan ja luki siitä tuimimmassakin tappelussa. Heillä oli niin hauskaa istuessaan tai seisoessaan äidin ympärillä kuulemassa hänen kertomuksiansa, että olivat kokonaan unhottaneet kuunnella, kuinka sade rapisi ikkunoihin.

Milloin vain äiti käänsi lehden, loistivat heidän silmänsä täynnä uteliaisuutta. Mitä nyt tulisi? Niin, tällä kertaa suuren suuri kivirakennus, jossa oli hyvin pienet ikkunat, ja sen edessä miehiä puseroissa työntäen käsikärryjä ja latoen kiviä kuormaan.

— Se on vankila, — sanoi äiti, — rangaistusvankila, ja kaikki nuo ihmiset ovat kurjia rikoksentekejiä, jotka tuolla tavalla sovittavat syntinsä.

— Mitä rikoksentekejiä on?

— Se on sellainen, joka on rikkonut lakia ja sentähden rangaistukseksi suljetaan vankilaan, niinkuin varkaat, murhaajat ja semmoiset.

— Hyi, mitä ilkimyksiä! — sanoi Elsa lyöden halveksivasti kädellään kuvaan.

— Ei, lapseni, niin et saa sanoa, — sanoi äiti lempeästi nuhdellen, ja tarttui hänen käteensä, — nämä ihmisraukat ovat hyvin onnettomia ja ansaitsevat pikemmin sääliämme kuin halveksimista. Ja nähdessämme tuommoisia laitoksia tulee meidän sydämeistä kiittää Jumalaa, joka on johtanut elämämme niin, ettemme ole joutuneet sinne. Hän on varjellut meitä kiusauksista, jotka ehkä olisivat saattaneet meidät lankeamaan, ja huonosta esikuvasta, joka ehkä olisi turmellut meitä, emmekä saa ollenkaan ylvästellä ja pitää itseämme parempina sentähden, ettemme ole siellä.

— Mutta emmehän ole mitään rikoksentekejiä, — väitti Elsa, — kuinka siis voisimme olla siellä?

— Et ole mikään rikoksentekejiä, lapseni, mutta olisit voinut olla tai siksi tulla, jos ei Jumala suojelisi sinua. Tiedätköhän, miksi voisit tulla, tyttöseni, jos ei sinulla olisi kotia eikä vanhempia, jotka hoitaisivat sinua, vaan sinun täytyisi kuljeskella kerjäten, niin ehkäpä varastaa, ett'et kuolisi nälkään. Katsokaa, lapsukaiseni, sanon teille jotakin; synti on niin syvässä, niin lujalla meissä, että ainoastaan Jumalan voimalla rukouksen kautta voimme siitä vapautua. Kun esim. suututte toisiinne, kun silmänne säkenöivät, poskenne punottavat vihasta ja kun joskus kohotatte kätennekin lyödäkseenne, silloin on aivan sama syntinen liike sydämessänne, joka sitten saattaa ihmiset vihaamaan ja murhaamaan toisiansa. Mutta teillä on vanhemmat, jotka opettavat teille, että se on syntiä, ja neuvovat teille Jumalan sanaa, sitä ehkä ei noilla pahantekijä-raukoilla ole ollut. Ja jos esim. joku teistä salaa ottaisi sokeripalasan ruokakaapista tai leivoksen ruokakammioista, ajatellen ettei se ole mitään, semmoinen vähäpätöisyys, niin teette kumminkin aivan samankaltaisen synnin kuin varas, joka sovittaa rikoksensa istumalla monta vuotta vankeudessa. Sillä katsokaa, lapset, kaikki synti on yhdenarvoinen Jumalan edessä, me ihmiset vain sanomme toisen synnin suureksi, toisen pieneksi. Ymmärrättekö sen,

pienokaiseni?

— Niin, äiti, ymmärrän sen niin hyvin, — vastasi vanhin tyttö, vaaleatukkainen, lempeäsilmainen kymmenvuotias, — enkä koskaan, koskaan tahdo ylvästellä ja pitää itseäni muita parempana. Sillä silloin käyttäydyn niinkuin farisealainen, joka kiitti Jumalaa siitä, että oli publikaania parempi; enkö tekisi niin, äitiseni?

— Niin, olet aivan oikeassa, kultaseni, — vastasi äiti lempeästi hymyillen, — farisealaisuuttahan se on, kun pitää itseään muita parempana.

Elsa ei ollut sanonut mitään koko tämän keskustelun aikana. Kun äiti sanoi sokeripalasiensa tai leivoksien ottamisen varkaudeksi, lyyhistyi hän ja kumartui äkkiä katselemaan kuvaa salataksensa hämmästyksensä. Sitten ei hän nostanut silmiään, vaan tuijotti itsepintaisesti pieniin kuviin, jotka puseroissaan lykkäsivät käsikärriä edessään tai seisoivat kiviä louhimassa, ja kun äiti lopetti puheensa ja käänsi lehden näyttääksensä uuden kuvan, luisui hän hiljaa sohvalta ja juoksi, minkä vaan ehti, lastenkamariin kuulemattakaan, että äiti huusi hänen nimeänsä.

Oi, kuinka äärettömän onneton hän oli! Hän hiipi nurkkaan sohvan ja seinän väliin, istui lattialle ja purskahti itkuun niin katkeraan, että hänen sydämensä oli kuin suuri kyynellähdde, joka äkkiä tulvii yli äyräittänsä.

Nyt oli koko hänen elämänsä murtunut, ei hän koskaan enää voisi tulla iloiseksi ja onnelliseksi. Sillä eihän ollut mahdollista, että saisi anteeksi niin kauhistavan synnin; olihan hän varastanut, ja vielä lisäksi valehdellut. Oi, se oli liikaa, ei koskaan kukaan ihminen ollut tehnyt niin paljon syntiä kuin hän. "Pahantekijät", he olivat kyllä varastaneet, mutta olivatko valehdelleetkin, se ei ollut niin varmaa, ja sitten ei heillä ollut hyvää äitiä ja isää niinkuin hänellä, ja kuitenkin oli hän tullut niin suureksi syntiseksi...

Ja pikku tyttö lyyhistyi nurkkaansa syntikuorman painostamana, jommoista ei koskaan ennen ollut tuntenut. Nyt eivät enää mitkään väärät verukkeet auttaneet, — semmoiset kuin esim. että leivoksien ottaminen, kun oli nälkä, ei ollut juuri mitään pahaa, tai että äiti oli ollut hänelle liian ankara — nyt hän näki syntinsä oikeassa valossa, alastomana, inhottavana, ja hän voihkaili ääneen, ensikerran tuntiessaan syyllisyyden tuskan sydämessään.

Istuessaan tuossa nyhykien, hän kuuli oven avautuvan ja jonkun tulevan huoneeseen. Häntä vavistutti tiesihän hän, että se oli äiti ja että tunnustuksen hetki oli tullut. Mitä äiti sanoisi, kun saisi tietää, kuinka syntinen hänen pikku tyttärensä oli. Hän ei koskaan voisi antaa anteeksi, ei koskaan tulisi entiselleen, sen Elsa tiesi niin varmaan! Ja pieni tyttöraukka kyykistyi kokoon vielä enemmän ja katki kasvot käsiinsä...

Silloin hän tunsi, kuinka äidin käsi tarttui häneen, nosti hänet nurkasta ja vei sohvalle.

— Kuinka on laitasi, tyttöseni? — kysyi äiti lempeästi, asetti Elsan sohvaan viereensä ja sulki hänet syliinsä, — mikä on saattanut sinut niin pahoille mielin, kerro äidille...

Elsa katsahti arasti äitiinsä. Tämän lempeä ääni teki hänen tunnustuksensa melkein vieläkin raskaammaksi. Kuinka kauheata olisi tuottaa omalle äidilleen niin raskasta surua! Mutta samalla tunsi hän, että hänen nyt juuri *täytyi* puhua.

— Oi, äiti, on niin hirmuista, — kuiskasi hän kasvot kätkeytyin äidin syliin, — otin eilen kolme leivosta ruokakammiosta, ja kun äiti sitten kysyi, oliko kukaan meistä ottanut leivoksia, vastasin: "ei, äiti, en minä!"

Äiti ei ensin vastannut mitään; istui vain liikkumatta käsi Elsan vyötäisillä likistäen tyttöstä vastaansa. Elsan tunnustaessa peitti ensin puna hänen kasvonsa, jotka sitten heti muuttuivat kalpeiksi. Sillä äitiraukalla oli tällä hetkellä kova taistelu taisteltavana, hänelläkin. Se ei ollut helpoin kannettava isku, että hänen pikku tyttärensä, joka aikaisimmasta lapsuudestaan oli opetettu rakastamaan Jumalaa, näin syvään oli langennut. Se opetti kuinka vähän on luottamista omaan voimaansa, se oli kuritus, joka, kuinka hyödyllinen lienee ollutkaan, kuitenkin nyt tuntui kauhistavalta. Mutta Jumala antoi hänelle voimaa rukouksessa voittamaan kaikki kapinalliset tunteet, ja tuntemaan vain sääliä murtunutta ihmissydäntä kohtaan. Katumuksen kyynel, sehän on kallisarvoisin lahja Jumalalle, eikö se sitten hänellekin olisi kallis ja pyhä?

— Lapsukaiseni, — sanoi hän hiljaisella, liikutetulla äänellä, silitellen kädellään Elsan hiuksia, — olen hyvin pahoillani kuullessani sinun niin rikkoneen Jumalan käskyä. Mielelläni annan anteeksi, mitä pahaa minulle olet tehnyt, mutta nyt meidän täytyy rukoilla Jumalaltakin anteeksi, sillä muuten et saa koskaan rauhaa. Sano, tahdothan sen, Elsaseni?

— Tahdon, — kuiskasi Elsa ja katsoi pelokkaana äitiin.

Äiti laskeutui nyt polvilleen ja pani kädet ristiin, ja Elsa polvistui äidin viereen ja asetti kätensä niinkuin hänkin.

— Rakas Herra Jumala! — alkoi nyt äiti vapisevalla äänellä, — anna anteeksi tälle lapsiraukalle hänen syntinsä, ota pois rikos, joka rasittaa häntä, puhdistä häntä ja auta häntä uuteen elämään! Näethän, oi Herra, kuinka kiusaukset kaikkialla väijyvät meitä; suojele nyt tätä turvatonta lapsiraukkaa, ja kun vasta kiusaajan ääni houkuttelee häntä, ole silloin hänen luonansa ja varjele häntä synnistä. Me rukoilemme sitä Jeesuksen nimeen, hänen, joka on luvannut anteeksi antoa ja apua syntisille. Amen!

Rukouksen päätyttyä nousivat äiti ja Elsa, ja pikku tyttö heittäytyi nyyhkien äidin kaulaan.

— Oi, äiti, äiti, luuletko todellakin olevan mahdollista, että Jumala *voi* antaa minulle anteeksi? — kuiskaili hän nyyhkien.

— Luulen, lapseni, enkä ainoastaan luule, vaan *tiedän*. Se, joka sydäimestään katuen kääntyy hänen puoleensa, saa aina anteeksi.

— Oi, äiti, — huudahti Elsa ja äsken niin levottomat silmänsä loistivat ilosta ja onnellisuudesta, — kuinka Jumala on hyvä, rakastan häntä niin, niin että ... niin, en voi sanoakaan, kuinka paljon häntä rakastan, yhtä paljon, luulenpa kuin äitiäkin.

— Oi, paljon, paljon enemmän kuin minua, tulee sinun häntä rakastaa, sillä hän on rakastanut sinua niin paljon enemmän kuin minkä minä voin tehdä. Mutta nyt, Elsaseni, kun olet saanut maistaa synnin anteeksisaamisen suloisuutta, nyt olet myöskin, lapsukaiseni, ymmärtävä, että katumuksellasi on arvoa ainoastaan, jos tästä lähtien vakavasti pyrit parantumaan ja tulemaan toiseksi ihmiseksi.

— Niin, äiti, sen tahdon niin mielelläni, — virkahti Elsa innoissaan — tahdon niin mielelläni tulla toiseksi ihmiseksi. Mutta kuinka se voi tapahtua?

— Siten, että annat sydämesi Herralle.

— Mutta kuinka se käy päinsä, kuinka voin antaa sydämeni? — jatkoi Elsa yhtä hartaasti.

— Voit, lapseni, sanoithan äsken rakastavasi Jumalaa niin suuresti. No niin, sinun tulee rakastaa häntä niin, ettei mikään maailmassa niin saata sinua murheelliseksi, kuin hänen pahoittamisensa, s.o. synninteko. Sehän, Elsan, on antaa sydämensä jollekin, kun suurin iloni on tuottaa hänelle iloa, suurin suruni saattaa hänelle surua. Tahdotko nyt tulla tuommoiseen sydämensuhteeseen Jumalaan, Vapahtajaasi?

— Sen tahdon, äiti, — vastasi Elsa vakavan uskollisesti katsoen äitiä silmiin, — tahdon rakastaa häntä niin, niin, ja koettaa kaikki, minkä voin, ollakseni häntä murehuttamatta synnin teolla.

Ja pikku Elsa piti sanansa. Hän oli saanut tuntea synnin voimaa ja tunnonvaivojen katkeruutta, oli maistanut anteeksisaamisen suloisuutta, sentähden oli hän myöskin oppinut käsittämään Jumalan rakastamisen salaisuuden.

KAIKISTA HUPAISINTA.

Kalle ja Charlie olivat saman vuoden lapsia, melkein yhdenikäisiä, sillä Kalle täytti kahdeksan vuotta heinäkuussa, Charlie elokuussa. Mutta sepä olikin ainoa yhtäläisyys heissä; muuten olivat he niin erilaisia kuin kaksi pientä poikaa vain saattaa olla.

Charlie asui näet suuressa, kauniissa asumuksessa; hänellä oli oma huoneensa ja niin paljon leikkikaluja, että tuskin tiesi, mitä niillä tekisi. Kalle taas asui ahtaassa, kosteassa huoneessa isän, äidin ja kolmen pikku siskon kanssa, ja mitä leikkikaluihin tulee, ei hänellä semmoisia koskaan ollutkaan muita, kuin mitkä itselleen teki puupalasista ja kuusenkävyistä. Pikku Charliella oli kiiltoonappiset hienot verkavaatteet, kirjaeltu paidankaulus, kihara, hyvin kammattu tukka ja pieni, siistitty nenä. Kalle-
raukalla oli aina reikiä vanhoissa vaatteissaan, tukka takkuinen ja kampaamatta ja pikku nenänypykkä ei suinkaan ollut moitteettoman siistissä tilassa.

Molemmilla pojilla ei ollutkaan mitään tekemistä toistensa kanssa. Kalle kuljeskeli kaduilla pienessä

kaupungissa, jossa Charlie ja hänen äitinsä olivat kesäisin kylpemässä, kerjäsi kylpyvierailta ja sai joskus kolikon, jolla osti yhden pennin makeisia eukolta, joka istui torinkulmassa myymässä. Ja sill'aikaa oli Charlie äitinsä kanssa purjehtimassa tai leikkimässä puistossa ylhäisten kylpyvieraitten lapsien kanssa, ja jos pikku pojat joskus sattuiivat vastatuksin, niin ne vaan epäillen ja ihmetellen katselivat toisiansa.

Mutta sitten tapahtui, että Charlie sai syntymäpäivänensä lahjaksi suuren, kauniin rautavanteen, ja tämä tapahtuma saattoi molemmat pojat lähenemään toisiaan.

Sillä jokainen, joka itse on ollut pieni poika tai tyttö, tietää, mikä suuri huvi on juosta suuren vanteen perässä, ohjata sitä ojennetulla puikollaan ja nähdä, kuinka se tasaisesti ja nopeaan vie ri hiekkakäytävällä. Kun siis eräänä aamuna pikku Kalle seisoen paljain jaloin kivikadulla ja kädet repaleisissa taskuissa kylpyhuoneen puiston edustalla katseli hienosti puettujen lasten leikkiä ja sai nähdä Charlien juoksentelevan uudella vanteellaan, valtasi hänet äkkiä vastustamaton halu itse hetkisen saada maistaa tuota huvia. Ja poistumatta hän pysyi aitauksen luona, joka erotti puiston kadusta, nousi varpaisilleen voidakseen kurkistaa puistoon ja hartain katsein seurata Charlien kaikkia liikkeitä.

Seuraavana päivänä hän tuli jälleen samaan paikkaan ja alkoi samalla tapaa kurkistaa nähdäkseen Charlien vannetta. Kuinka paljon lapsia siinä olikaan ja kuinka koreilta, ylhäisiltä ne näyttivät kaikkityyni! Mutta siitä ei Kalle huolinut ollenkaan, hänellä oli vaan vanne mielessään, ja kun hän sai nähdä sen tulla vierivän, Charlien ohjaamana, säihkyivät hänen silmänsä, ja hän ajatteli itsekseen, ettei varmaankaan koko maailmassa ollut niin onnellista pikku poikaa kuin Charlie oli.

Ja tuossa hän seiso, katsellen, ihmetellen ja ikävöiden, puolen aamupäivää, ja kun Charlie oli pannut luotansa vanteensa ja ryhtynyt muihin leikkeihin, puikahti pikku Kalle puistoon ja lähestyi, hiljaa hiipien pitkin pensasaitaa paikkaa, jossa Charlie ja muut lapset olivat laskemassa "pirum, parum, puff", määrätäkseen kuka haukaksi tulisi.

Vanne oli nojallaan puuta vasten ja maassa oli puikko, jolla sitä ohjattiin. Kalle vilkaisi leikkiviin lapsiin, lähestyi vitkalleen vannetta ja asettui sitä kaihoten katselemaan. Sitten hän tuli rohkeammaksi, kumartui maahan, tarttui ohjauspuikkoon ja alkoi sillä sivellä vannetta.

Mutta nytkös nousi meteli muiden lasten joukossa! Leikki taukosi, asetuttiin ryhmiin ja silmäiltiin epäillen ja vihamielisesti pikku tulokkaasen. Charlie tuli varjelemaan vannettaan ja muutaman silmänräpäyksen seisoivat molemmat pojat katsellen toinen toistansa sanaa sanomatta.

— Saanko lainata sen hetkeksi sinun muuta leikkiessäsi? — kysyi vihdoin Kalle hieroen toisella kädellä nenäänsä ja pyyhkäisi sitten housuihinsa.

Charlien kauniit kasvot vääntyivät ryppyisiksi inhosta.

— Hyi, ilkeä poika, — sanoi hän, tempasi puikon Kallen kädestä ja työkkäsi häntä rintaan.

Kalle ei vastannut mitään eikä näkynyt loukkaantuvan Charlien epäystävällisyydestä. Hän oli niin tottunut kuulemaan olevansa sekä "ilkeä" että "likainen", ettei tuommoinen soimaus juuri huolestuttanut häntä. Silmänräpäyksen seisottuaan katsomassa, kuinka Charlie otti vanteensa ja vieritti sen kauemmaksi puistoon välttääksensä vastaista tuonkaltaista anastamista, mennä sipsutteli hän puistosta yhtä ääneti kuin oli tullutkin.

Mutta Charlien vanne ei lähtenyt hänen mielestään; öisin, kun hän oli kiivennyt pieneen, ahtaaseen ja kovaan vuoteesensa, jossa hän makasi yhdessä kahden siskonsa kanssa, ilmestyi se alituisesti hänelle unessa. Hän oli näkevinään koko joukon vanteita, toiset toistaan isompia ja kauniimpia, jotka pyörielvät torin poikki jyrkkää, kivitettyä mäkeä alas hänen asumuksensa luo, ja kun Kalle juoksi ottamaan niitä kiinni, hävisivät ne ilmaan.

Ja päivällä oli hän pitkät ajat kurkistamassa pensasaidan yli puistoon, ja kun Charlie joskus tuli kadulle ja siellä pyöritteli vannettaan, tapahtui useimmiten, että Kalle äkkiä ilmestyi kadun kulman takaa ja pikku koiran kaltaisena juoksi Charlien jälestä, oikeaan ja vasempaan, sen mukaan, mihin vanne vierähti.

Mutta tämä ei ollut Charlien mieleen. Hän heitti suuttuneita silmäyksiä Kalleen ja työkkäsi häntä, kun vaan sai hänet käsiinsä; mutta kun Kallen tunkeilevaisuus sittenkin jatkui, meni hän valittamaan äidilleen.

— Äiti, eräs ruma, ilkeä poika on alinomaa jälessäni ja haluaa vannettani.

Äiti otti pikku Charlien polvelleen ja silitteli hiljaa hänen tukkaansa.

— Minkätähden sanot häntä ilkeäksi? — kysyi äiti. — Ehkäpä pikku poikaraukalla ei olekaan mitään vannetta ja mielellään tahtois vähän pyöritellä sinun omaasi. Kentiesi lainaisit sen hänelle hetkeksi ja olisit puhumatta noin epäystävällisesti hänestä?

— En, sitä en tahdo, — vastasi Charlie jyrkästi, — minun mielestäni hän on ilkeä, enkä tahdo lainata hänelle vannettani.

Äiti ei vastannut. Hän katsoi vaan poikaa silmiin ja huokasi syvään.

— Miksi äiti noin huokaa? — uteli Charlie äreänä, — onko äiti pahoilla mielin?

— Olenpa niinkin, — vastasi äiti surumielisesti hymyillen — minusta on ikävää, että olet noin epäystävällinen pienelle köyhälle pojalle. Minulle olisi hyvin mieleen, jos hetkeksi tahtoisit lainata hänelle vanteesi...

Charlie ei sanonut mitään, tuli vain mielessään ärtyisämmäksi ja oli koko päivän hyvin huonolla tuulella. Hän ei voinut saada mielestään äidin sanoja: "Minulle olisi hyvin mieleen, jos lainaisit hänelle vanteesi"; mutta hän ei myöskään saattanut tehdä äidille tätä iloa. Tuo tyhmä, ilkeä poika! Charlie mielestään oikein vihasi häntä. Ja nähdessään Kallen kadulla juoksi hän pitkät matkat välttääkseen häntä, sillä Kallen läsnäolo alkoi saattaa hänen omantuntonsa vähän levottomaksi. Mutta hän ei *tahtonut* lainata hänelle vannettaan, ei, ei mistään hinnasta.

Näin kului pari päivää, jolloin Charlie leikki ja huvittelihe tapansa mukaan, ja Kalle, myöskin tapansa mukaan, kerjäsi, näki nälkää ja sai nuhteita.

Mutta sitten tapahtui Charlielle suuri onnettomuus. Hän ja pari muuta poikaa kiipesi korkealle kivelle, ja heidän mennessään alas, luiskahti Charlien jalka ja hän putosi suinpäin maahan. Häntä hävetti kömpelyytensä, hän koetti nousta ylös ja näyttää urhealta; mutta se ei käynyt päinsä, tuntui niin kummalliselta, aivan kuin kenkä olisi jalasta pudonnut. Ja kun äiti näki hänet, alkoi hän itkeä, ja eräs herra otti hänet käsivarsilleen ja kantoi kotiin, jossa hänet varovasti pantiin vuoteeseen.

— Anna anteeksi, äitiseni, anna anteeksi, — nyyhki Charlie kalpeana, säikähtyneenä. Hän ei oikein tietänyt, mitä oli tapahtunut, mutta mielestänsä oli kaikki niin kamalaa, ja pahinta kaikista nähdä, kuinka äiti itki...

Nyt tuli lääkäri, satoi Charlien katkenneen jalan ja sanoi, että hänen täytyi maata aivan liikkumatta, niin tulisi pian terveeksi.

Niin, näin oli kyllä helppo sanoa, mutta ei niinkään helppoa tehdä. Alussa kävi jokseenkin hyvin; Charliella oli kuumetta, oli väsynyt ja nukkui paljon. Mutta kun jalka alkoi parata, ja hän omasta mielestään oli aivan terve, lääkäri kun vaan ilkeydestä piti häntä sängyssä, silloin heräsi hänessä kaikenlaisia pahoja ajatuksia. Ajatelkaa, maata tässä ummehtuneessa, kuumassa huoneessa, kun ulkona oli niin kaunis ilma, kun kaikki muut lapset huvikseen leikkivät puistossa! Ei saanut olla leskisillä, ei haukkasilla, ei pyöritellä suurta, komeata vannettaan, jota niin taitavasti osasi ohjata! Ja jos hän ei vain olisi tuntenut itseään niin terveeksi, ei olisi ollut niin vakuutettu, että jos vaan *saisi*, hän kyllä *voisi* nousta ylös ja juosta kuinka paljon tahansa!

— Äiti, on niin kauhean ikävää, — valitteli Charlie-raukka maatessaan tuossa suuret painot jalassaan, ettei tulisi ontuvaksi, — eikö äiti voi keksiä mitään hupaista?

— Voinpa, poikani, — vastasi äiti, joka istui Charlien vuoteella ja piti pojan kättä omassaan, — tiedänpä jotakin hupaista, kaikkein hupaisinta, mitä ajatella voit, jotakin, joka aina on hupaista, joko sitten makaat sängyssäsi tai juokset ulkona tai istut lukemassa läksyjäsi.

— Ja mitä se sitten on? — ihmetteli Charlie hyvin uteliaana, mutta samalla vähän epäillen äidin sanoja.

— Niin, — sanoi äiti, — kerron sinulle pienen sadun, sadun, joka selittää sinulle, mikä on kaikkein hupaisinta kaikista.

Äiti siirtyi lähemmäksi Charlieta, otti hänen kätensä käsiinsä ja alkoi sitten pojan uteliaana ja hartaana katsoessa häntä kasvoihin:

— 'Monta tuhatta vuotta sitten seiso eräänä iltana mies ja vaimo suljetun portin edessä, joka vei kauniimpaan yrttitarhaan, mitä ihmissilmä koskaan on nähnyt täällä maailmassa. Portin sisäpuolella tuoksui ihanimpia kukkasia, satakielen sävelet soivat illan hiljaisuudessa, lirisevät puroset kimaltelivat tiheissä pensastoissa ja heijastivat kuun, joka ylhäältä taivaankannelta valaisi Eeden'in ihanaa

yrttitarhaa.

Mutta siellä missä mies ja vaimo seisoivat, siellä oli tyhjää ja autiota. Edessään oli laaja lakeus yksitoikkosena, ja ainoan vaihtelun siinä tarjosi heille omat, tummat varjonsa. Kylmä tuuli puhalsi lakealta; vaimo väristen painautui miehen suojaan, molemmilla oli karvaiset hameet eläimen nahoista, mutta jäinen viima värisytti vaimoa, joka vain oli tottunut Eeden'in yrttitarhan lauhkeisiin tuulahduksiin.

Oi, kuinka toisin oli vain muutama tunti sitten, kun Aadam ja Eeva kävelivät kauniissa paratiisissa, nauttien siitä ihanuudesta, joka ympäröi heitä ja kiitollisilla sydämillä ylistäen Herraa Jumalaa, joka oli herättänyt heitä tähän ihanaan elämään!

Voi kuinka katkeria kyyneleitä he nyt vuodattivatkaan seisoessaan tuossa Eedenin suljetun portin edessä, itkien hävinnyttä viattomuuttaan! Kuinka katumuksen tuska särki sydäntä! Miksi, oi, miksi he eivät olleet Herralle Jumalalle kuuliaiset; mikseivät antaneet hänelle sitä ainoata, minkä vaati, hänelle, joka oli antanut heille kaikki, elämän, terveyden, rakkauden, onnen? Mutta kaikki nämä kysymykset olivat liian myöhäiset, — mikä kerran oli tapahtunut, sitä ei voinut katumus eikä rukoukset muuttaa, — säälimättä välkkyi enkelin säkenöivä säilä Eedenin suljetulla portilla, ja Aadamille ja Eevalle oli elämä yhtä tyhjä ja kolkko kuin lakeus heidän edessään.

He istuutuivat vähän matkaa Eedenin portilta. Aadam nojasi päätään käteensä ja tuijotti toivottomana eteensä, Eeva istui kyyryllään hiljaa nyyhkyttään...

Suuri, musta pilvi varjosti kuun ja nummi heidän edessään peittyi pilkkopimeään.

Istuessaan siinä, saivat he äkkiä pimeässä kuulla vienoa vikinää, tuolla taas, sitten useammalta taholta, kunnes koko ilmapiiri oli ikäänkuin täynnänsä itkevien lapsien uikutusta.

— Mitä se on? — kuiskasi Eeva ja hiipi vavisten Aadamın luo, — mitä se on, joka uikuttelee ikäänkuin olisivat ne ääniä omasta sydämestämme?

— Voi, voi, — kuuli hän vieressään vienon valittavan äänen — on niin surullista, säälistää niin teitä, ihmislapsi-raukkoja, mutta minun täytyy jättää teidät. Tuolla kauniissa yrttitarhassa, siellä viihdyin niin hyvin, sinne olisin ainoa jäänyt luoksenne, mutta täällä ulkona synnissä, surussa ja pimeässä, täällä en voi elää. Kun Eedenin yrttitarha on suljettu, täytyy minun lähteä pois maan päältä.

— Kuka olet? — kysyivät Aadam ja Eeva.

— Olen noita pieniä ilonenkeleitä, jotka alituisesti ympäröivät teitä, kun kävelitte Eedenin yrttitarhassa, — vastasi vieno ääni, — nimeni on "hyvän omantunnon ilo". Mutta täällä ei minun sovi olla, täällä on pimeää ja ilotonta, ja huomaan, ett'emme enää, te ja minä, ymmärrä toisiamme. Voi, voi, minun täytyy pois maan päältä!

Taas kuulivat Aadam ja Eeva vienon vikinän, — sitten ilmassa surkean suhinan, niinkuin soitinkieli jossakin olisi katkennut, ja kun he katsoivat ylös, huomasivat he jotain valoisan utuista häviävän tummaan avaruuteen.

— Voi, — kuulivat he samassa aivan vieressään toisen äänen valittelevan, — minua pahoittaa niin jättää teitä, ihmisraukkoja, mutta minun on mahdoton jäädä. Minun täytyy päästä pois niin pian kuin mahdollista.

— Ja kuka sinä sitten olet? — huokasi Eeva.

— Olen terveyden ilonhenki, — vastasi vieno ääni kiireesti, — ja täällä ei ole mitään sijaa minulle. Tauteja, kärsimyksiä kaikenlaisia tulee teille, en voi jäädä tänne kauemmaksi, hyvästi!

Taas kuulivat he tuon kummallisen, valittavan äänen, ikäänkuin katkenneesta kielestä lähteneen, taas näkivät he jotakin valoistaa häviävän avaruuteen...

Ja sitten kuului valittavien äänien kööri huokailevan heidän ympärillään. "Minä olen yksimielisyyden ilonhenki", kuiskaili joku, "tuolla sisässä elite rauhassa ja sovussa, täällä ulkona riitelette ja taistelette keskenänne, minun täytyy pois, pois, hyvästi!" — "Olen kuuliaisuuden ilonhenki", — huokaili toinen, "minun on vilu läheisyydessänne, sillä rikoitte Jumalan käskyn, en voi jäädä, hyvästi!"

Ja koko avaruus näkyi täynnänsä surusäveliä, ja toinen valo-olento toisensa perästä liiteli pois ja hävisi ainoa ylailmoihin.

Vihdoin oli kaikki hiljaista. Pienien ilohenkien koko joukko oli hävinnyt, ja oli ikäänkuin pimeys synkemmin, raskaammin olisi painautunut arolle.

Eeva väanteli käsiään ja uikutti ääneen.

— Kaikki ilo on paennut maan päältä, — huokasi hän, — rauha, yksimielisyys, terveys, kaikki, kaikki on poissa, kaikki on vain syntiä ja tuskaa!

Silloin tuli kuu näkyviin suuren, mustan pilven alta ja sen valossa hän näki lähellään pienen valkoisen olennon istuvan kyyryllään ja tuijottavan häneen surullisin, kysyvin katsein.

— Kuka olet? — kysyi Eeva tauoten hetkeksi nyyhkyttämästä.

— Olen rakkauden ilonhenki, iloitsen, kun muut tehdään onnelliseksi, — vastasi pikku olento, — mutta minun täytyy nyt mennä pois, en voi jäädä, kun kaikki toverini ovat jättäneet minut. Ja mitäpä on minulla enää täällä tekemistä, ihmiset vihaavat toisiaan ja ovat riitaisia, erimielisiä, ei ole rakkautta enää, voi teitä, ihmisraukkoja, voi teitä, kun minunkin täytyy jättää teidät! — Ja hän nousi, levitti pienet, valkoiset siipensä ja kohosi verkalleen ilmaan.

Mutta silloin Eeva ryntäsi esille, tarttui hänen toiseen siipeensä ja koetti pidättää häntä.

— Laske, laske minut lentämään, — kuiskasi pienokainen surkeasti — tiedäthän, ettei enää ole rakkautta, ei rauhaa maan päällä, kuinkapa silloin vois in jäädä luoksenne.

— Voit, — huusi Eeva epätoivossaan, — sinä voit! Vaikkapa emme enää voi iloita omasta puolestamme, vaikkapa rakkaus, rauha, terveys ja toivo on paennutkin meistä, kun synti on tullut sydämiimme, niin sinua, juuri sinua, joka olet muiden onnelliseksi tekemisen ilo, tahdomme ja voimme pidättää.

Ja niin alkoivat he taistella keskenään; pikku henki rimpui rimpuilemistaan irti päästäkseen, mutta Eeva piti lujasti kiinni siivistä. Ja kun he siinä ponnistelivat, katkesivat molemmat hennot siivet ja tuo pieni olento kaatui verta vuotaen maahan.

Hämmästyneenä ja peloissaan tuijotti Eeva siipiin, joita vielä piti kädessään. Olihan tosin nyt pikku ilonhenki tänne jäänyt, mutta silpoutunut, verissään, siivetön, kipujen lapsi, kuten hänkin.

Ja Eeva istui maahan ja alkoi jälleen itkeä. Silloin tuns i hän jonkun koskevan käteensä ja valittavan äänen kuiskailevan: "sido haavani!"

Hän nosti silmänsä; vieressään seiso i pikku siivetön olento pyytäen apua. Itsekäs surunsa taukosi heti; hän otti pienokaisen polvelleen, puhdisti haavat, satoi ne nahkapalasil la, jotka repi hameestaan, johon oli puettu. Ja tätä tehdessään, unhotti hän kokonaan omat kipunsa, ja kun pienokaisen silmät kiitollisina hymyilivät hänelle, tuns i hän ensi kerran, paratiisista karkoitetuksi tultuaan, uuden, oudon ilontunteen, ilon siitä, että oli voinut muita auttaa.

Siitä päivin on pikku ilonhenki uskollisesti jäänyt ihmisten luo ja koettanut ilahuttaa ja lohduttaa heitä. Tunnonrauhan, terveyden, levon ja toivon henget, kaikki ovat hävinneet maan päältä, kun synti tänne tuli; mutta rakkauden ilonhenkeä ei Eeva voinut laskea, ja vaikeimmissa, syvimmissä suruissamme tulee aina tuo pikku henki, jota ihmiset niin usein halveksivat, kun se on silpoutunut, siivetön, näyttämään meille, että rauha, terveys, toivo, luottamus, kärsivällisyys voitetaan jälleen, kun vaan ihminen unhottaa itsensä ja koettaa toimittaa muille iloa.'

— Niin, nyt on, Charlieseni, satuni loppunut, mutta nyt tiedät myöskin, mikä on kaikkein hupaisinta maailmassa: koettaa tehdä muita onnellisiksi.

Äiti vaiken i, ja Charlie ei vastannut heti; äidin kertomus antoi hänelle paljon ajattelemisen aihetta.

— Äiti, — sanoi hän vihdoin, — mielestäni Eeva käyttäytyi hyvin tyhmästi. Hänen sijassaan olisin kiiruhtanut pidättämään muitakin ilonhenkiä ja riistänyt heiltäkin siivet, silloin olisi ollut paljon hauskeempaa täällä maan päällä.

— Mutta hän ei ehtinyt, Charlieseni, lensiväthän ne niin nopeaan pois, ja oli niin pimeä, ettei voinut niitä nähdä. Olkaamme kiitolliset Eevaraukalle, että hän voi *yhdenkin* ilon meille pidättää.

Taas Charlie mietti hetkisen.

— Mutta äiti, — sanoi hän sitten arvelleen, — minusta on mieluisempaa itse huvitella kuin toimittaa sellaista muille.

— Oletko sitä koskaan koettanut? — kysyi äiti hymyillen, — oletko koskaan koettanut unhottaa itseäsi ja hankkia muille iloa?

— En, sitä en koskaan ole tehnyt, — vastasi poika avomielisesti.

— No, kuinka sitten voit tietää, eikö juuri se olisi kaikkein hupaisinta. Mitä, jos kerran vain koettaisit! Olet nyt sairas, etkä saata ehkä pitkään aikaan juoksennella niinkuin ennen, ja tuolla ulkona porstuassa on vanteesi, ja tiedän erään pienen, köyhän pojan, joka mielellään tahtoi sitä hetkisen pyöritellä. Mitäpä, jos nyt täyttäisit hänen toivomuksensa, niin, jos vielä lahjoittaisitkin hänelle vanteen, jota et kumminkaan pitkään aikaan voi pyöritellä.

Charlie-raukka tuli purppuranpunaiseksi tästä ehdotuksesta, ja silmänräpäyksen tuijotettuaan äitiin vavahti alahuuli ja kyyneleet tulivat silmiin.

— En, äiti, — huudahti hän malttamattomasti, — sitä en tee, en tahdo antaa pojalle vannettani.

— Kas niin, Charlieseni, älä itke, — sanoi äiti mielistellen, — ei kukaan sinua pakota, jos et tahdo antaa vannettasi, niin en sinua pyydä. Nyt emme enää puhu vanteesta, mieti asiaa itseksesi, ja rukoile oikein Jumalaa, että hän tekee sydämesi rakastavaksi ja anteliaaksi.

Charlie ei vastannut, ja, niinkuin äiti oli sanonut, sinä päivänä ei enää puhuttu vanteesta. Mutta iltasella, kun Charlie oli lukenut tavallisen rukouksensa, lisäsi hän: "Hyvä Jumala, tee niin, että *tahdon* antaa pojalle vanteeni, amen!"

Yöllä hän alinomaa näki unta Kallesta ja vanteesta. Milloin hänestä Kalle seiso i sängyn luona ja veti painoja, jotka riippuivat hänen kipeässä jalassaan ja hän tahtoi huutaa, mutta ei saanut esille ainoatakaan ääntä. Milloin näki hän unta, että Kalle vihdo i n oli saanut vanteen ja takoi sitä suurella vasaralla laulaen, niinkuin Charlie kerran oli kuullut sepän laulavan:

Ho hei, ho hei!
Tako a kalkutelkaa!
Tako a kalkutelkaa!
Ho hei, ho hei!

Seuraavana päivänä oli Charliella kova taistelu taisteltavana. Itsekkäisyytensä ei tahtonut antaa perää, hänestä oli mielettö n t ä äidin pyyntö, että antaisi pois kauniin, oivallisen vanteensa. Mutta samalla oli jotakin hänessä, joka ei jättänyt häntä rauhaan: hän tuns i halun saada maistaa tuota iloa, josta äiti niin paljon oli puhunut, tuns i kummallista utelemista, olikohan äiti todellakin oikeassa väittäessään, että hupaisinta kaikista oli tehdä muita iloisiksi.

Näin kului hetki hetkeltä, mutta juuri ennen päivällistä, kun äiti istui Charlien vuoteella ja puheli hänen kanssansa, sanoi pieni poika äkkiä:

— Äiti, tahdon antaa pojalle vanteeni. Laita niin, että hän tulee tänne, niin saamme antaa hänelle sen.

Äiti tuli niin iloiseksi tätä kuullessaan, että kyneleet nousivat hänelle silmiin. Hän kumartui, syleili ja suuteli pikku poikaansa monta kertaa. Sitten hän soitti palvelijatar ta sisään ja käski hänen mennä etsimään pientä Kalle-nimistä poikaa, joka asuisi torin viereisellä mäellä.

Sill'aikaa äiti toi sisään vanteen, jonka asetti vuoteen viereen, jotta olisi saatavissa, kun Kalle tuli.

Tämä ei kauan viivyttelyt. Oli tapansa mukaan mennyt torille kuljeskelemaan, kun palvelijatar sai hänet nähdä ja otti hänet mukaansa.

Likaisena, repaleisena, paljain jaloin, kuten aina, hän palvelijattaren perästä porstuan ja salin kautta tuli huoneeseen, jossa pikku Charlie vuoteellaan odotti häntä. Kalle-raukka oli hyvin hämillään; hän ei käsittänyt, mitä tämä kaikki tarkoitti. Vanhaa, kulunutta lakkiaan piti hän molemmin käsin ja pureskeli sen reunaa, siten salataksensa hämmästyään.

Kun äiti sai nähdä hänet, otti hän ystävällisesti hänen pienen likaisen kätensä omaansa ja vei hänet sängyn luo.

— Tässä on pieni sairas poika — sanoi hän hymyillen, — joka mielellään tahtoo tavata sinua, koska hänellä on sinulle vähän sanomista.

Hetkisen aikaa katsoivat pikku pojat toisiaan silmiin sanaakaan sanomatta. Sitten Charlie äkkiä otti vanteen ja ojensi sen Kallelle, katsellen äitiinsä.

— Saat sen, — sanoi äiti hymyillen, — saat sen lahjaksi, se on tästä lähtien *sinun*. Charlie antaa sen, ja sinä saat sillä tehdä, mitä tahdot.

Ei kukaan uskone Kallea kiittämättömäksi pojaksi, mutta hän oli niin ällistynyt ja hämillään, ettei voinut sanoa sanaakaan. Kun Charlie tarjosi vanteen, tarttui hän siihen kiireesti ja seiso i sitten aivan ääneti ja liikkumatta tuijottaen siihen. Ei, se ei voinut olla totta, oli vaan unta kaikki tyyni. Vanne ...

vanne, jota hän niin paljon oli ajatellut, niin halusta tahtonut pyöritellä edes kerrankin, sekö olisi hänen ... hänen. Ei, se ei voinut olla mahdollista. Ei hän uskaltanut puhua, ei liikkua, peljäten ihanan unelman silloin häviävän.

— Saat sen, Kalle kulta, — toisti äiti, — se on omasi, saat mennä ja pyöritellä sitä niin paljon kuin tahdot.

Silloin Kalle heräsi huumauksestaan ja käsitti, että vanne todellakin oli hänen. Mutta ilonsa oli niin valtaava, ettei hän nytkään voinut sanoa mitään, vaan purskahti remakkaan nauruun. Sitten hän kääntyi ja aikoi juosta ulos, mutta äiti pysähdytti hänet.

— Nyt sinun ensin tulee kiittää sairasta poikaa, joka on sinulle tahtonut luovuttaa vanteensa.

— Kiitos, — sanoi Kalle heti ojentaen pienen likaisen, mielenliikutuksesta vapisevan kätensä Charlielle. Sitten riensi hän ulos minkä ennätti, palaen innosta saada pyöritellä uutta vannettaan.

Charlie katseli hämmästyneenä hänen jälkeensä.

— Kuinka hän oli kummallinen, äiti, minkätähden hän noin nauroi?

— Niin, poikaseni, sen hän teki, koska oli niin riemuissaan ja onnellinen, että oli aivan suunniltaan. Luulen, Charlieseni, ettei tällä hetkellä ole koko maailmassa niin iloista ja onnellista ihmistä kuin Kalle, kun hän nyt ensi kerran pyörittelee uutta vannettaan. Eikö mielestäsi ole hyvin hauskaa ajatella, että hän sinun kauttasi on näin onnelliseksi tullut?

Charlie mietti hetkisen.

— On, — vastasi hän, — on kyllä hauskaa, äitiseni. Mutta mielestäni olisi hauskeempaa, jos *minäkin* olisin terve ja saisin nähdä, kuinka hupaista Kallella on.

— Mutta jos niin olisi, poikani, et luultavasti koskaan olisi antanut Kallelle vannettasi. Jumala on pannut sinut tautivuoteelle opettaaksensa sinua käsittämään, että itse ollessamme murheellisia ja onnettomia meidän tulee etsiä onneamme tekemällä toisia iloisiksi. Käsitätkö sen, poikani?

— Käsitän, — vastasi Charlie miettien.

— Ja olinhan oikeassa sanoessani olevan kaikkein hupaisinta unhottaa itsensä ja hankkia muille onnea?

— O-olit, — vastasi Charlie yhtä mieltävästi ikäänkuin hän mielestensä kumminkin kernaasti ajattelisi vähän itseänsäkin.

Mutta iltasella, kun Charlie oli lopettanut tavalliset rukouksensa, hän taas pani kädet ristiin ja rukoili hartaasti:

— Hyvä Jumala, laita niin, etten ajattele omaa itseäni ja huviani, vaan ainoastaan sitä, kuinka tekisin muita iloisiksi ja onnellisiksi. Ja anna minun oikein, oikein sydämeistäni suoda Kallelle vanteeni. Tee se, Jeesuksen tähden. Amen.

"ISÄ MEIDÄN."

Oi, kuinka ihana kesäpäivä! Kuinka kirkas ja korkea taivas, kuinka kirkkaana sinikukka loisti viljapellossa, kuinka apilas tuoksui, kuinka valkoiset, keltaset, punakirjavat pikku perhoset liitelivät lämpimässä, ihanassa kesäilmassa! Oi, kuinka hauskaa oli sellaisena päivänä kierrellä maita, metsiä, pyytää perhosia niityllä, poimia kukkia, loikoa metsässä pehmosella sammalvuoteella ja kuunnella, kuinka suhisee, kihisee kuusen oksilla! — Kaikkihan on hupaista semmoisena päivänä. Hupaista oli nousta aikaseen aamulla, kun kaikki vielä luonnossa oli hiljaa, nukuksissa, ja sitten mennä Greetan kanssa niitylle katsomaan, kuinka lehmiä lypsettiin, ja kuulemaan heidän ammumistaan raittiissa aamuilmassa; hupaista oli äidin kanssa kävellä mökeissä väkeä tervehtimässä; hupaista istua venheessä auttamassa suurta veljeä, kun tämä meni kalastamaan. Mutta kaikkein hupaisinta oli käydä asioilla rovastissa, joka asui neljännespeninkulman päässä. Sillä tie sinne oli niin kaunis, niin kaunis metsän kautta, niittyjen poikki, ja kun tuli perille, niin rovastin rouvalla aivan varmasti oli jotakin hyvää tarjottavana.

Eipä sentähden ollut ihmeellistä, että pikku Ebba tänään heräsi sanomattoman hyvänvoinnin tunteella. Sillä ilma oli, kuten sanottu, loistavan ihana, ja isä oli edellisenä iltana sanonut: "Huomenna, lapseni, jos ei sada, saat mennä rovastinpappilaan suorittamaan sanomalehtitilauksen".

Nyt oli pikku Ebba, harjattuna, pestynä, puhtaassa esiliinassaan, isänsä edessä saamassa ohjekäskyä.

— Kas tässä, pienoiseni, — sanoi isä antaen Ebballe viiden markan setelin ja markan, — tässä on rahat. Ne jätät nyt sedälle, sanot terveisiä isältä ja kiität kaikesta vaivasta, mitä sedällä on ollut. Ymmärrätkö, lapseni?

— Ymmärrän, isäni, — vastasi Ebba, otti rahat ja katsoi isään vakavin, huolellisin silmin.

— Mutta kuinka nyt teemme, jott'et kadota rahoja, — jatkoi isä, — ehkä panemme ne johonkin? Jos otat pikku nenäliinasi, niin sidomme rahat siihen.

— Ei, isäni, — vastasi Ebba yhtä vakavana, — ei käy päinsä. Sillä silloin saattaa tapahtua, että unhotan nenäliinassa olevat rahat, otan sen taskusta ja kadotan sen. Sillä tällä tavalla usein kadotan nenäliinoja.

— Mutta, rakas lapseni, silloin en tiedä, uskallanko lähettää sinua, — vastasi isä nauraen — jos olet tuommainen pikku hutilus, niin ehkä kadotat rahatkin.

— En, isä, sitä en tee, — vakuutti Ebba uskollisesti, — rahoja en kadota koskaan, sillä niitä minulla on niin harvoin; kun niitä on, niin ajattelen aina minulla niitä olevan, ja silloin en voi kadottaa niitä. Pidän ne näin, isä, enkä avaa kättäni ainoatakaan kertaa.

Ja hän ojensi pikku kätensä, jossa piti rahat niin lujaan, ikäänkuin olisi peljännyt jonkun ryöstävän ne häneltä.

— Niin, laita nyt, että oikein toimitat asiasi, — sanoi isä hymyillen ja taputti Ebbaa poskelle, — silloin isä näkee, että hänellä on jotain hyötyä pikku tytöstänsä. Hyvästi nyt, terveisiä sedälle, ja tule ajoissa kotiin päivälliseksi!

Pikku Ebba nousi varpailleen, kiersi kätensä isän kaulan ympäri, pani suunsa suppuun jäähyväis-suudelmaa varten ja juoksi sitten ulos innoissaan päästä niitylle kukkien luo ja kuulemaan linnunlaulua sekä toivoen saavansa pappilassa leikkiä ja muuta huvitusta sekä makeisia.

Ensi osan matkasta, s.o. maantiellä kulkiessaan, käveli Ebba tasaisin, vakavin askelin, otsa rypyssä ja yhä silmäillen käteensä, jossa lujasti säilytti hänelle uskotun aarten. Mutta kun hän poikkesi niitylle, jonka poikki oikotie vei metsään, silloin vakavuus käynnissä ja katseessa hälvenemistään hälveni. Oi, kuinka hauska tuo niitty! Tuolla oli päivänkukkia niin tiheässä, että näyttivät valkoisilta lumentäpliltä vihantavalla kedolla. Tuolla, tuolla ojanreunalla kasvoi varmaankin mansikoita, olivatkohan jo kypsiä? Ebban täytyi välttämättömästi ottaa siitä selvä. Ja hän poikkesi polulta, astui ojaan ja sitten toiselle puolelle, sai esiliinansa kurttuiseksi ja pikku jalat mutaisiksi. Mutta se ei ollut mitään, sillä hän löysi kokonaista neljä mansikkaa, ensimmäiset tänä vuonna, ja vaikka täytyi tunnustaa, etteivät ne vielä olleet oikein kypsiä, ainoastaan noin puoleksi, niin ei hän voinut olla poimimatta niitä ja pistämättä heinän korteen.

Kumminkaan ei hän sill'aikaa unhottanut rahojaan; pannessaan mansikat korteen, hän piti rahat polvellaan ja puristi ne sitten taas tiukasti käteensä. Heinän kortta mansikkoineen hän piti toisessa kädessä; sen hän antaisi Malin-tädille ja ajattelepa, kuinka iloiseksi ja hämmästyneeksi tämä tulisi, kun saisi kypsiä tai kypsymäisillään olevia mansikoita!

Ebba riensi nyt eteenpäin, hyppäsi pienen ojan yli ja tuli polulle, joka vei metsään. Täällä metsässä oli vielä paljon hauskeempaa. Täällä lauloivat linnut niin suloisesti, täällä auringon säteet niin kauniisti kimaltelivat kuusien välissä, ja, oi kuinka houkuttelevalta kuului tuo alituinen suhina ja rasahtaminen synkässä metsässä. Ebba ihmetteli aina, mitä syvimässä metsässä olisi. Oliko siellä maahisia ja peikkoja, joista vanha Loviisa tiesi kertoa niin monta satua? Mutta äiti sanoi aina, ettei semmoisia ollut olemassakaan. Mutta mitä se sitten oli, joka oli niin kummallista tuolla metsässä? Olihan oikein kammottavaa, kävihän hän täällä niin yksinänsä, jospa kumminkin olisi maahisia ja peikkoja, ja jos äkkiä saisi kuulla taottavan tuolla suuren kiven sisässä, ja pikku kääpiö ilmestyisi ja houkuttelisi häntä vuoreen. Hui, kuinka kauheata oli ajatella semmoista! Pelokkaana hän katseli ympärilleen ja joudutti vielä enemmän askeleitaan. Mutta silloin muistui hänelle mieleen pieni virrenvärssy, jonka usein oli kuullut äitinsä lausuvan:

Korkeudesta taivahan
Pimeimmälläkin polulla
Silmä valpas Jumalan

Hän toisti tuon pienen värssyn pari kertaa, ja vaikka sydän vielä levottomasti sykkieli, tyyntyi hän tyyntymistään ja vihdoinkin oli hänestä niin suloista, ikäänkuin ei kääpiöt ja peikot, vaan Jumalan enkelit olisivat olleet häntä saattamassa.

Metsästä tultuaan kulki hän ensin koivikon kautta, sitten jälleen niityn poikki. Hänen mielestään oli niin reipasta ja iloista täällä päiväpaisteisella niityllä. Äkkiä näki hän suuren perhosen lähtevän lentoon ojan reunalta. Se oli kaunihiin perhonen, minkä hän koskaan oli nähnyt; siipensä säteilivät kaikenmoisissa komeissa värivivahduksissa. Oi, jos onnistuisi saada se kiinni! Eipähän se olisikaan niin vaikeata — se lenteli niin alhaalla, aivan Ebban edessä! Ja pikku tyttö alkoi juosta oikeaan ja vasempaan, kaikenlaisissa mutkissa, miten vaan perhonen lensi. Mutta mahdotonta oli saada sitä kiinni; Ebba oli niin lähellä, niin lähellä, mutta juuri kun oli saamaisillaan sen käteensä, lensi perhonen pakoon. Pikku tyttö juoksi niin, että posket punottivat, silmät säihkyivät, mutta ei se auttanut. Kun hän tuli aidan luo, joka vähän viivähdytti häntä, lensi perhonen ketterästi aidan yli ja hävisi sinitaivaalle.

Ebba pysähtyi hetkeksi ja hengähti. Niin, sitä ei nyt voinut auttaa, perhonen lentäköön matkaansa, sitä ei voitu saavuttaa. Hän silmäili ympärilleen; tuolla ojan toisella puolella oli jalkaportaat, joita piti astua. Hän hyppäsi siis ojan yli, juoksi pitkin aitaa ja kiipesi portaille. Mutta juuri päästyään ylimmäiselle astuimelle, huomasi hän ettei enää pitänytkaan vasenta kättään suljettuna, vaan että hän sillä oli tarttunut aidanseipäaseen. Rahat! Hän säikähtyi niin, että heti hellitti kätensä ja tuijotti tuohon avonaiseen kädenpohjaan. Mutta siinä tietysti ei ollut mitään rahoja. Mansikkakorsi oli kyllä vielä tallessa, mutta rahat, ne olivat poissa, ne oli hän kokonaan unhottanut niin innokkaasti ajaessaan perhosta takaa.

Pikku Ebba-raukka oli aivan epätoivoissaan tämän huomattessaan, ettei voinut liikuttaa jäsentäkään, vaan itkeä nyyhkytteli seisoessaan tuossa aidan portailta.

Mutta kun ensimmäiset katkerimmat kyneleet oli itketty, astui hän portaita alas ja alkoi etsiä rahoja maasta. Mutta vaikka kuinkakin etsiskeli ruohikossa, oli kumminkin mahdotonta löytää niitä; rahat olivat ja pysyivät poissa.

Hän istui kivelle, kätki kasvot käsiinsä ja alkoi ajatella onnettomuuttaan. Mitäs tekisi hän? Jatkaa matkaa rovastin luo, sitä hän ei voinut, kun ei ollut mitään rahoja jättää hänelle. Kotiin ei uskaltanut mennä, sillä isä varmaan tulisi hyvin, hyvin vihaiseksi, kun hän oli ollut niin huolimaton, hän, joka niin varmaan oli luvannut pitää vaarin rahoista. Ja Malin-tädin makeiset, niitäkään hän nyt ei voisi viedä! Oi, kuinka hyljätty, onneton tyttö hän oli! Kaikenmoiset surulliset, katkerat mietteet tulivat hänen mieleensä. Jospa pakenisi syvälle metsään, kauas, kauas, mihin ei kukaan ihminen vielä ollut tunkenut, ja mistä siis ei kukaan voisi löytää häntä! Hän alkoi ajatella, mitä kotona sanoisivat, jos hän ei ollenkaan palajaisi. Hän kuvitteli mielessään, kuinka isä ja äiti surisivat pikku tyttöään, kuinka siskot itkisivät ja leikeissään kaipaisivat häntä. Silloin he kyllä katuisivat, että monta kertaa olivat olleet hänelle ilkeitä. Silloin Frits katkerasti surisi, ettei eilisiltana tahtonut mennä soutelemaan hänen kanssansa, joka niin hartaasti pyysi häntä, ja Anna paheksuisi, että oli tehnyt pilkkaa Ebbasta, joka yöllä pimeässä pelkäsi. Oi, jos vain tietäisivät, ettei pikku sisarensa koskaan enää tulisi kotiin, kyllä silloin pyytäisivät anteeksi, ja aina, aina olisivat hyviä hänelle.

Ebbasta oli miltei suloista mielessään kuvitella, kuinka kotona surisivat häntä, mutta samalla niin surullista, että hän taas purskahti itkemään. Oi, mitä hänen pitäisi tehdä? Oli niin kauheata ajatella, ettei koskaan tulisi kotiin, mutta yhtä kauheata tulla isän luo tunnustamaan, että oli ollut huolimaton tyttöhutilus. Ei koskaan enää, sen hän tiesi, isä voisi luottaa häneen.

Mutta istuessaan tuossa itkien, sai hän yht'äkkiä kuulla sydämessään äänen, jonka selvästi erotti kaikista muista, joka kuiskasi hänelle, aivankuin hän muiden äänien joukosta heti olisi tuntenut äitinsä äänen. Ja ääni — hän ymmärsi sitten, että se oli Jumalan — kuiskasi hiljaa ja lempeästi, mutta kumminkin varmasti: "Rukoile!"

Pieni tyttö laskeusi polvilleen ja pani kätensä ristiin. Hän oli niin hämmentynyt, levoton ja tuskissaan, ettei voinut omintakeisesti rukoilla, vaan alkoi vapisevalla äänellä lausua: "Isä meidän!" Ja niin hän rukoili koko Herran rukouksen niin hartaasti ja sydämestään, ettei vielä koskaan niin ollut tehnyt, ja vähitellen hänen mielensä rauhoittui. Oli aivankuin Jumala olisi pannut kätensä hänen sydämelleen ja lauhduttanut sen levottomuutta, ja kun hän lopetti rukouksensa ja nousi ylös, oli hän aivan levollinen ja alkoi uudestaan etsiä rahojaan.

Hän etsi kauan väsymättä, lannistumatta, kävi takaisin samaa tietä kuin oli tullutkin, hyppäsi ojan yli, etsi niityllä, jossa oli ajellut perhosta. Sitten palasi hän aidan portaille ja sai silloin nähdä rahansa aivan aidan vieressä, vaikk'ei ennen kiihtymyksessään ollut huomannut niitä. Ilonhuudahduksella hän tarttui seteliin, johon markanraha vielä oli kääritty, juoksi portaita ylös, niin nopeaan kuin mahdollista

ehtiäksensä pappilaan.

Mutta sitten hän muisti, ett'ei vielä ollut kiittänyt Jumalaa, ja kumminkin se oli hän, joka oli näyttänyt, missä rahat olivat.

Ei hän nytkään voinut lausua omaa rukoustaan. Sydän sykki kiihtymyksestä, ajatukset liitelivät sinne tänne, mutta hän tunsu että hänen tuli kiittää Jumalaa. Ja niin hän lankesi polvilleen ja alkoi taas lukea "Isä meidän".

Ja kun oli päättänyt vanhan, rakkaan rukouksen, joka kiitollisuuden huokauksena nousi hänen täyteläisestä, levottomasta lapsensydämestään, silloin hän tunsu itsensä niin sanomattoman onnelliseksi, että hänen mielestään oli ikäänkuin kaikki koko luonnossa olisi tullut entistään kauniimmaksi. Hänestä tuntui, kuin linnut laulaisivat, kukat tuoksuivat ainoastaan yhtyäksensä hänen iloonsa.

Ja hän juoksi niin nopeasti ja ketterästi loppuosan matkaansa, että huolimatta viivytyksestä aidan luona, tavallistaan lyhyemmällä ajalla joutui perille pappilaan, jossa, aivan niinkuin hän oli arvellutkin, rovastin rouva tarjosi hänelle kahvia ja makeisia.

KAIKKEIN RAKKAHINTA.

Ei ollut koko kansakoulussa siivompaa, ahkerampaa poikaa kuin Janne Hallinen. Hän osasi aina läksynsä, oli hiljainen ja tarkkaavainen opetustunneilla, ja oli mahdotonta ajatellakaan sävyisämpää, ystävällisempää toveria kuin pikku Janne. Ei ihmettä siis, että sekä opettajat että oppilaat paljon pitivät hänestä.

Mutta Janne olikin kodissaan saanut oppia pelkäämään Jumalaa ja rakastamaan Vapahtajaansa. Koti oli hyvin, hyvin köyhä; isä oli kuollut pari vuotta sitten, ja äidin, joka sairasti keuhkotautia, täytyi yksin pitää huolta neljästä pienestä lapsestaan. Vaivaishoidolta sai hän kymmenen markkaa kuukaudessa, mutta ne menivät hyyryyn, ja sitten täytyi olla ruokaa, vaatteita ja puita, ja näitä ei ollut helppo hankkia, kun tauti teki sen, että hän vaan vähän voi tehdä työtä. Joskus Jumala tosin lähetti hänelle apua armeliaitten ihmisten kautta, mutta sattuipa niinkin, ettei ollut ruokapalastakaan kodissa ja että hän ja lapset saivat mennä levolle nälkäisempinä kuin aamulla olivat heränneet. Pikku Jannella oli vähän parempi; hän usein muiden köyhien kansakoululasten kanssa kävi ruokapaikassa, jossa sai hyvää ja runsasta ravintoa ja josta sai varata kotiin muutaman leipäpalasen ja pari potaattia äidille ja pikkusiskoille.

Mutta köyhällä vaimolla, joka ei omistanut niinkään paljon, että olisi voinut antaa lapsilleen leipää, hänellä oli suuri rikkaus varmassa uskossaan, sydämellisessä luottamuksessaan Jumalaan, ja tästä rikkaudestaan hän jakeli lapsilleenkin. Ja toinen aarre hänellä myöskin oli, nimittäin pikku Jannen lapsellinen rakkaus. Sillä Janne rakasti äitiään enemmän kuin mitään muuta maailmassa; hän ei tietänyt mitään parempaa kuin äiti oli; hän oli iloinen, kun tuli kotiin koulusta ja saattoi kertoa saaneensa kiitosta "neidiltä", ja kun äidillä oli yskänkohtauksensa ja hän kalpeana, menehtyneenä makasi vuoteellaan, silloin itki pikku poika, jotta sydän oli pakahtua ja rukoili niin hartaasti, että Jumala pian tekisi äidin terveeksi jälleen.

Eräänä päivänä uudella vuodella istuivat kansakoululapset, niinkuin joka keskiviikko oli tapana, järjestyksessä odottamassa opetusta raamatunhistoriassa. Pikku Janne oli kuten ainakin ensimmäinen paikallaan; kalpeana ja laihana hän istui siinä, kasvot kapeat, silmät surunvoittoiset, tarkasti kuunnellen, kuinka opettajatar selitti kertomusta Iisakin uhraamisesta ja mitä lapsilla siitä oli oppimista. Iisak, hänhän oli rakkahinta, mitä Abrahamilla oli; Iisakhan oli hänen vanhuutensa ilo, tulevaisuuden toivonsa. Ja kumminkin vaati Jumala Abrahamia uhraamaan Iisakin. Eikö tämä ollut kummallista, eikö Abraham syystä voinut nousta tuommoista kovuutta vastaan? Tosin, ellei hän olisi ymmärtänyt Herran tarkoitusta. Mutta Abraham ymmärsi sen, ymmärsi, että *juuri* koska Iisak oli hänelle rakkahinta, niin Jumala vaati tämän ainoan pojan uhriksi. Hän ymmärsi, että Jumala tahtoi omistaa hänen rakkautensa kokonaan, niin ettei hän epäilisi Jumalalle uhrata rakkahinta, mitä hänellä oli. Ja samalla tapaa Jumala vielä tänä päivänä tulee meidän jokaisen luo ja kysyy: Rakastatko minua niin, että tahdot antaa minulle rakkahimman, mitä sinulla on?

Opettajatar vaikeni ja silmäili hetkisen lasten rivejä, kunnes katseensa kiintyi Janne Halliseen. Pikku poika oli koko selityksen aikana hartaasti katsellut opettajattaren, mutta vihdoinkin alkoi silmänsä sumeutea kyyneleistä, alahuuli värähteli ja, kun neiti lausui viimeisen sanansa, purskahti hän hiljaiseen,

hillittyyn itkuun.

Kaikki lapset katsoivat uteliaina Janneen, joka istui pää kumarruksissa ja rinta hiljaa vavahdellen, mutta neiti kuiskasi pojille, että antaisivat hänen olla rauhassa, ja jatkoi opetustaan välittämättä pikku Jannesta, joka häiritsemättä sai itkeä tarpeeksensa.

Mutta kun tunti oli loppunut, otti neiti Jannea kädestä ja meni toiseen huoneeseen.

— Kuinka on laitasi, pikku Janne, — sanoi hän ystävällisesti silitellen pojan vielä kosteita kasvoja, — puhu minulle, mikä sinua niin pahoitti opetustunnilla?

Jannen alahuuli alkoi taas värähdellä.

— Neiti, — kuiskasi hän nyyhkien, — en voi uhrata äitiä, niinkuin Abraham uhraisi Iisakin...

— Pikku Janne-kulta, — lausui neiti ja veti hänet luoksensa, — eihän Jumala vielä ole vaatinutkaan sinua uhraamaan häntä. Ja sinun tulee muistaa, että Jumala on niin armelias, ettei vaadikaan sinua uhraamaan äitiäsi, ennenkuin näkee rakkautesi häneen niin voimalliseksi, että mielellään annat hänelle tämän uhrin.

Mutta Janne vaan nyyhkytti eikä antanut lohduttaa itseänsä.

— En voi uhrata äitiä, neiti ... en *koskaan* sitä voi, neiti ... sillä pidän enemmän äidistä kuin Jumalasta...

Neiti ei sanonut mitään enää; kuivasi vain pikku pojan kyöneleet, pyyhki hiukset hänen otsaltaan ja antoi hänelle vettä juoda, että tyyntyisi ensi tunniksi, joka nyt alkoi.

Mutta pikku Janne ei voinut unhottaa, mitä neiti oli sanonut Abrahamin uhrista. Talvi kului tavalliseen tapaan; Janne näki nälkää ja vilua, juoksi aamusilla vilusta väristen kouluun, istui iltapäivät lukemassa läksyjään ja kuuli, kuinka äidin yskä päivä päivältä tuli vaikeammaksi. Mutta Janne ei ymmärtänyt, että tuo yskä yhä selvemmin ennusti Jumalan pian vaativan häneltä suuren uhrin, — hän oli niin tottunut kuulemaan äidin yskää, että miltei luuli tuon yskimisen olevan omansa köyhille leskille, joilla oli neljä lasta.

Mutta iltasilla, kun hän kyyristyi kokoon sängyssään pysyäkseen lämpimänä ja huolellisesti kääri siskojen ympäri vanhan peitteen suojaksi jääkylmää viimaa vastaan ikkunasta, silloin muistui opettajattaren sanat usein hänen mieleensä ja hän kuiskaili nyyhkien: "En voi uhrata äitiä, en voi uhrata äitiä"...

Näin kului talvi, ja Hallisen leski tuli yhä huonommaksi. Vielä hän kumminkin oli liikkeessä, saattoipa joskus olla apuna varakkaammissa kodeissa ja sillä ansaita jonkun rovon, ja, kun Janne vaan näki hänen puuhailevan huoneessa pesten lattiaa, keittäen potaattia, niin oli hänestä kuin olla piti, vaikka äiti oli niin kalpea, laiha ja köykkyselkäinen. Mutta eräänä aamuna jäi leskiraukka makaamaan sänkyyn eikä sitten noussutkaan ylös. Ja päivä päivältä tuli hän heikommaksi ja vaiteliaammaksi. Hän ei juuri koskaan puhunut, ja kun sen teki, oli ääni niin heikko ja käheä, että täytyi kallistaa korvansa hänen suulleen kuullakseen häntä. Ja kun pikku Janne seiso i äitinsä vuoteen luona ja katseli häntä, oli hänestä kuin jotakin kummallista, jotakin outoa olisi tullut äitiin; hän ei oikein tahtonut tuntea äitiään, silmänsä olivat niin kummalliset, ikäänkuin näkisivät jotakin kaukana, hyvin kaukana. Jannen pikku sydän supistui surusta, hän alkoi ymmärtää, mikä oli tulossa, aavistaa, että se oli tuo suuri uhri, jota Jumala nyt tuli pyytämään häneltä. Ja hän heittäytyi polvilleen, pani kädet ristiin ja rukoili palavalla hartaudella, ettei Jumala ottaisi häneltä äitiä, vaan tekisi terveeksi.

Mutta Jumala ei täyttänyt pikku Jannen rukousta; hän, tuo rakkaudesta rikas Isä, ymmärsi sen paremmin. Hän tiesi, että sairas, väsynyt vaimo tarvitsi tulla lepoon, tiesi hetken tulleeeksi, jolloin uskollinen palvelijatar saisi maistaa levon suloisuutta ja mennä Herransa iloon.

Keväämmällä jäidenlähtö-aikana kuoli Hallisen leski. Hänet pantiin mustaan puu-arkkuun ja vietiin uudelle hautausmaalle, jossa laskettiin suureen hautaan, — "köyhäin kuopaksi" kuuli Janne heidän nimittävän sitä, koska sinne pantiin semmoisia, joilla ei ollut varoja ostaa eri hautaa. Pikku Janne-roukka oli itkenyt niin paljon, että oli kuin kyynellähteet olisivat kuivuneet. Nyt vain seiso i tuossa väristen nyyhkytyksistä; mutta kun hauta luotiin umpeen eikä hän enää nähnyt arkkua, silloin alkoivat kyöneleet tulvia jälleen, ja hänestä oli, kuin tahtois i hän hypätä hautaan kätkeytäksensä äidin viereen.

Mutta Jannen täytyi jatkaa elämistään, sillä hänen hetkensä ei vielä ollut tullut, ja täytyi tehdä työtä voidakseen elää. Armeliaat ihmiset pitivät huolen hänestä ja siskoista, ja kun hän oli kymmenvuotias, arveltiin hänen olevan kyllin suuren hoitamaan itseään, ja niin hän pääsi suutarin luo juoksupojaksi.

Täällä hän sai tehdä työtä aamusta iltaan, juosta sateessa ja päivänpaisteessa saapas- tai kenkäpari kädessä tai toimittaa muitakin asioita mestarilleen; niin että päivällä hänellä tuskin oli aikaa ajatella äitiä, mutta iltasin, kun hän oli kiivennyt pieneen vuoteesensa ja ylt'ympärillä oli pimeää, silloin äiti muistui mieleen, silloin hän kurotti kätensä häntä halataksensa ja itki epätoivoisena, kun tunsu itsensä niin yksinäiseksi, hyljättyksi. Silloin hänestä Jumalakin oli ollut niin julma; hän ei voinut nöyrytyä ja antaa Jumalalle rakkahinta, mitä hänellä oli, hän oli vielä siihen niin kiintynyt, vaikka se oli vain muisto, varjo, ja joka ilta hän nukkui sitä itkiessään.

Mutta eräänä yönä Jumala lähetti niin ihanan, ihmeellisen unen pienelle toivottomalle pojalle...

Unissaan oli hän mitä ihanimmassa seudussa. Kultaisia hedelmiä oli suurissa tuuheissa puissa, tiet olivat jalokivillä lasketut, ilma niin puhdas ja lauhkea kuin ihanimpana kesäpäivänä, ja kristallikirkkaita puroja porisi tuoksuvien kukkaislavojen välissä. Ja kaikkein ihmeellisintä oli, että kaikki ihmiset, joita hän tapasi, näyttivät niin onnellisilta; täällä ei ollut köyhiä, ei surevia. "Täällä tahtoisin olla", — ajatteli Janne, — "täällä pääsisin juoksemasta asioita, ja saisin tarpeeksi syödäkseni, enkä kärsisi vilua". Ja niin hän kulki eteenpäin kivitetyillä, kiiltävillä teillä, joita tuuheat puut varjostivat, niin ettei päivänpaahde vaivannut kävelijää. Ja alinomaan tapasi uusia ihmisryhmiä, kaikilla sama onnellinen hymyily huulilla, sama iloisuus silmissään. "Mihinhan nuo menevät?" arveli Janne, mutta ei uskaltanut kysyä, näki vain, kuinka joukko toisen jälkeen kiiruhti ohitse kepein askelin, aivankuin riennetään johonkin hyvin ikävöityyn määräpaikkaan. Hän tahtoi seurata heitä, mutta ei voinut; he kulkivat niin nopeaan, ja toinen ryhmä toisensa jälkeen hävisi, kunnes hän yksin oli jälellä.

Silloin hän jatkoi matkaansa, kunnes vihdoinkin tuli portille, jonka avasi. Ja kuljettuaan siitä, meni portti lukkoon hänen takanaan, ja hänestä oli, kuin paikka, jossa hän oli, olisi ollut tuttu. Ja niinhän se olikin; tuossahan seisoi joukko repaleisia lapsia ja sairas ukko käydä nilkutti tiellä, oli sateista ja sumuista, hänen oli vilu aivan niinkuin aamusilla juostessaan kansakouluun. Ja kaikki ihmiset, jotka hän tapasi, olivat niin suruisen, kärsivän ja köyhän näköisiä; hän näki monta naapureista katukujasessa, jossa äiti asui, näki vanhan Jussin kainalosauvoineen ja Ryysy-Maijan, jolta särky oli ajanut silmän päästä ja kaikki Kaskis-mummon pojat toinen toistaan likaisempana, nälkäisempänä...

Vihdoinkin näki hän naisen istuvan kumarruksissaan kivellä, kasvot käsiin kätkeytyinä ja hiljaa nyyhkien. Vavistus puistutti häntä; hän aavisti, kuka se oli, mutta samalla pelkäsi saada sen tietää. Miksi tapaisi hän hänet juuri *täällä*, kaikkien näiden murheellisten, kärsivien ihmisten joukossa ja kylmässä ilmassa, joka värisytti luihin asti, miksi ei tuolla, kultaisen portin sisäpuolella, kiiltävillä katukivillä, kirkkaassa päivänpaisteessa, kaikkien onnellisten ihmisten joukossa? *Siellä* olisi hän niin mielellään nähnyt hänet, mutta ei täällä...

Ja hän tahtoi juosta tiehensä, mutta ei voinut; hänen täytyi mennä tuon naisen luo ja kysyä, miksi itki.

— Siksi että minun täytyy jäädä tähän murheenlaaksoon, sairauteen, köyhyyteen, suruun — nyyhki nainen hiljaa.

— Ja minkätähden sinun täytyy jäädä? — kysyi Janne.

— Pienen pojan rukoukset pidättävät minua, — huokaili nainen. — Herra oli kutsunut minut, kultaportit olivat jo avatut, tunsin ijankaikkisen autuuden tuulahduksen, mutta pienen pojan palavat rukoukset pidättivät minua maan päällä. Voi, voi, kuinka täällä on pimeätä, raskasta, yksinäistä!

Vavistus puistutti pikku poikaa; hän tahtoi koskettaa vaimoon, nostaa kumartunutta päätä saadaksensa katsoa häntä kasvoihin, mutta ei voinut nostaa kättä, ei muuttaa jalkaa.

Samassa katsoi nainen ylös. Janne näki kelmeän kamalat kasvot, ikäänkuin ruumiin, tahtoi huutaa, tahtoi rukoilla, sillä hän tunsu äitinsä, mutta ei voinut saada sanaakaan huuliltaan, hänen kurkkunsa oli kurtistunut, kieli halvaantunut. Hän ponnisti tuskissaan päästäöksensä äänen, mutta silloin alkoi näky hälvetä, pimeä tuli hänen ympärilleen, toisessa kädessä oli jotakin kovaa, jota hän kiskoi; nyt hän heräsi täydellisesti ja huomasi makaavansa suutarissa sängyssään ja tuskissaan puistelevansa sängyn laita ja nyyhkyttävänsä niin, että suutarin rouva heräsi ja käski olemaan vaiti öillä, jolloin jokainen oli väsynyt ja tarvitsi lepoa.

Mutta siitä hetkestä oli pikku Jannella rauhaa surussaan. Tosin hän vielä suri äitiä kauan, mutta kun ikävä liian raskaana painoi, ja hänen mielensä ei tahtonut taipua Jumalan tahdon alle, silloin hän muisti unensa ja toisti itsekseen: "Oi, nyt on äiti niin onnellinen, niin onnellinen! Jos Jumala olisi kuullut rukoukseni, olisi hän nyt täällä sairaana, murheellisena, köyhänä, mutta nyt kävelee hän tuolla ylhäällä kultaisessa kaupungissa muitten autuaallisten ihmisten kanssa ja on niin onnellinen!"

Ja myöhemmin elämässään, kun tuli nuorukaiseksi ja mieheksi ja itse sai taistella surua ja köyhyyttä vastaan, muisti hän unensa ja ajatteli:

"Jumalan kiitos, *hän* on onnellinen! Herra olkoon ylistetty, ettei kuullut lapsellista rukoustani, vaan otti rakkahimman mitä minulla oli, luokseensa, ikuisen lepoonsa!"

JOULU.

Kun kesä kukkineen, ruohoineen oli kulunut ja Kyösti ja Elli muuttaneet kaupunkiin, kun pimeä syksy alkoi saada vallan, yöt pitenivät, päivät lyhenivät ja synkistyivät, silloin syttyi vähitellen lasten mieleen kirkas valonvälke, joka yhtyi heidän unelmiinsa ja teki pilviset päivät kirkkaiksi ja kauniiksi.

Olipa se kummallinen tuo valonvälke. Milloin näkyi ikäänkuin kiilto suuresta tähdestä, joka verkalleen kulki tummalla taivaalla, milloin se oli kuin tuikkivien vahakynttilöiden loiste; milloin kimalteli, ja säteili kuin kirkkaista tina-astioista tai hopeahelyistä.

Mistä se siis tulee tuo valo, joka lasten mielestä päivä päivältä kasvaa suuremmaksi, kauniimmaksi?

Ah, sehän on joulukuukausi, joka on tulossa, sehän on Betlehemin tähti, joka aina heittää valoansa synkkiin syyskuukausiin, sehän on tuo ihana juhla, joka lähestyy, tuo suuri päivä, jolloin Jeesus syntyi, jolloin kaikkien ihmisten tulee olla onnellisia ja, niinkuin Itämaan tietäjät antoivat Jeesus-lapselle pyhää savua ja mirhamia, antaa toisilleen lahjoja iloissaan siitä, että Jumala niin on rakastanut ihmisiä, että antoi ainokaisen Poikansa tulla meidän vertaiseksemme.

Oi, kuinka hupaista, kuinka sanomattoman hupaista, että pian on joulukuukausi, että saa ikävöidä semmoista kuin joulukuukausi, ajatella sitä, riemuista siitä!

"Päivää ennen, päivää ennen, päivää ennen ... aattopäivää" alkoivat Elli ja Kyösti laskea kahdeksan päivää ennen joulukuukausia, s.o. sinä päivänä, jolloin saivat luvan koulusta. Ja joka päivästä, joka näin "kuitattiin", he sydämestään riemuitsivat; mutta vasta silloin, kun vihdoinkin saattoivat sanoa: "nyt on aattopäivä", uskalsivat he oikein huutaa ilosta, sillä nyt ei joulukuukausi voinut paeta heitä, tähän asti olivat he levottomina ajatelleet, että ehkä ei mitään joulukuukausia tänä vuonna tulekaan.

Kerran, kun olivat iso-isän ja iso-äidin luona, katosi äkkiä pikku Kyösti ja saatiin hyvän aikaa etsiä häntä huoneista. Vihdoinkin hänet löydettiin vaatekammioista, jossa istui lattialla nurkassa hiljaa nyyhkien. Kaikki ympäröivät hänet, iso-äiti otti Kyöstin syliinsä, hyväili häntä, pyysi rauhoittumaan ja sanomaan, mistä oli niin pahoillaan.

Ei mitään vastausta — ainoastaan syvää suonenvedon tapaista nyyhkyttämistä.

— No, poikaseni, rauhoitu, — sanoi iso-äiti hyväillen häntä ja pyyhki hiukset pois hikieltä otsalta, — rauhoitu ja sano iso-äidille, mitä on tapahtunut.

— Iso-isä ... sanoo ... — kuului kuiskaus keskellä kyöneleitä, — että ... ei ... ei mitään joulukuukausia tule tänä vuonna.

Kaikki ympärillä olijat purskahtivat nauruun, mutta pikku Kyösti-raukka ei huomannut heidän hänelle nauravan. Hänet oli katkera surunsa niin vallannut, toivotonta oli hänen ympärillään, joulukuukausit olivat sammuneet, oli niin hiljaa ja autiota, missä muuten joulun häikäisevä valo välkähteli hänen mielikuvituksessaan. — Oi, kuinka onneton hän oli! Niin pimeä koko elämä!

— Pikku hupakko! — sanoi iso-äiti tarttuen häntä leukaan ja pakottaen hänet katsomaan ylös, — etkö ymmärrä iso-isän laskeneen leikkiä kanssasi?

Kyösti kiinnitti itkettyneet silmänsä iso-äitiin, niinkuin hukkuva tarttuu oljenkorpeen. Mutta ei vielä uskaltanut antaa sydämessään tilaa alkavalle toivolle.

— Iso-isä sanoi ... että ... joulukuukausi ... lakkautetaan ... tänä vuonna ... kun ajat ... ovat ... niin huonot ... — sanoi hän koko ruumis vavisten nyyhkytyksistä.

— Tyhmä poikanulikka! — nauroi iso-isä, nipistäen häntä korvaan, — luuletko todellakin joulukuukausia voitavan "lakkauttaa?" Luuletko voitavan tehdä tyhjäksi suurta Jeesuksen syntymisen ihmettä? Etkö ymmärtänyt että puhuin leikkilläni sinulle? En todellakaan uskonut sinua niin typeräksi pikku pojaksi!

Mutta Kyösti *oli* "pikku typerä poika"; oli uskonut kaikki, mitä iso-isä sanoi, koska iso-isä oli ilmi lausunut hänen salaisen pelkonsa, ja kesti kauan, ennenkuin saatettiin häntä lohduttaa ja vakuuttaa, että iso-isä oli vaan piloja puhunut. Ja koko illan hän katseli iso-isää jollakin epäluuloisuudella, tuntien

jotakin tulleen iso-isään, joka ei ollut niin "hyvää" kuin hän oli tottunut hänessä näkemään.

Mutta nyt, nyt oli kaikki tuo ikävä ohi, sillä nyt oli vihdoin "aatto-päivä", ja saattoi olla varma, ett'ei joulua "lakkautettaisi".

Aamupäivällä lapset kävivät ostoksilla, ensin äidin ja sitten Liinan, palvelijattaren kanssa. Sitten syötiin päivällinen ja "kahvitettiin" isovanhempien kyökissä, ja iltapäivällä meni äiti lasten kanssa Ison torin joulumarkkinoille. Se oli vanha tapa, jota äiti noudatti pienuudestaan asti, jolloin hänen isovanhempansa asuivat Ison torin vieressä ja hän aina jouluaattona söi päivällistä heillä ja sitten meni joulumarkkinoille.

Kyöstin ja Ellin mielestä oli markkinoilla hyvin hauskaa; oli niin paljon väkeä tunkeilemassa torilla, ja katupojat nauroivat ja vihelsivät, ja tuntui niin "suloiselta" pelossaan rientää äidin turviin ja kovasti puristaa hänen kättänsä.

Eräälle kauppakojulle pysähtyivät he ja ostivat monta leikkikalua, hyrriä, tina-astiain rasioita y.m. Kun juuri olivat valitsemisen puuhassa ja Kyösti ja Elli innoissaan kääntelivät tavaroita ja myyjä-matami hymyillen palveli "nuorta herraa" ja "pikku neitiä", äiti näki noin kymmenvuotisen pikku tytön, joka seisoi ääressä, silmät kiintyneinä Kyöstiin ja Elliin ja heidän leikkikaluihinsa. Pienokainen oli köyhän ja viluisen näköinen, puettu harmaaseen, rikkinäiseen päällysnuttuun ja pienet, kylmästä punottavat kätensä hihoihin kätkeytyneinä suojellakseen niitä pakkaselta. Hän oli kasvoiltaan kaunispiirteinen lapsi, kalpea, laiha, suuret siniset silmät. Hän katsoi Elliin ja Kyöstiin, niinkuin olisi nähnyt jotakin ihmeellistä — ei kateudella, vaan tutkivana, tarkasti.

Elli ja Kyösti eivät huomanneet häntä, kiintyneinä kun olivat omiin asioihinsa; mutta äiti ei voinut irroittaa katsettaan kalpeasta, ikäisekseen pikkuvanhasta lapsesta, joka alinomaa katseli molempia lapsia. Vihdoin hän kumartui tytön puoleen, taputti häntä päähän ja teki ystävällisiä kysymyksiä. Pienokainen ei vastannut; katsoi vaan hetkisen vieraaseen rouvaan ja käänsi sitten jälleen silmänsä Elliin ja Kyöstiin. Silloin äiti valitsi pöydältä leikkikaluja, tarjosi ne pienelle tytölle, ja kysyi, tahtoisiko hän niitä?

Mutta tyttönen ei ottanut kaluja vastaan. Hän astui askeleen taaksepäin, pudisti päätään ja katsoi vieraaseen rouvaan vakavin silmin.

— Saat ne, — sanoi äiti hymyillen ja tahtoi pakottaa tyttöä ottamaan leikkikalut, — saat ne lahjaksi. Etkö tahdo niitä?

— En, — vastasi tyttö ja pudisti taas päätään.

— Oi, mikä lystikäs lapsi! Miksi et tahdo niitä?

— Sillä heillä ei ole yhtään kynttilää kotona, — vastasi tyttö entiseen tapaan, ei katkerasti, ei valittaen, ainoastaan niin ihmeellisen vakavasti ja hiljaa.

Äiti tunsu taas pistoksen sydämeensä. Hän näki omat lapsensa hienoissa, lämpimissä vaatteissa, hymyilevinä, punaposkisina, ja toisella puolen pienen köyhän tytön luonnottoman vakavine silmineen, paljon kokenut, vilustunut lapsi, joka lykkäsi luotaan leikkikalujen ilon, kun "kotona ei ollut yhtään kynttilää".

Hän kääntyi Elliin ja Kyöstiin, näytti heille pienen tytön, kertoi, ettei hänellä ollut yhtään joulukynttilää kotona, ja antoi lapsille kullekin markan annettavaksi pikku tytölle joulukynttiläin ostamiseksi.

Mutta Elli ujosteli ja vitkasteli. Hän hiipi äitinsä taa ja tirkisteli salavihkaa köyhään tyttöön.

— Etkö tahdo, että tyttö saisi rahat? — kysyi äiti hämmästyneenä.

— Tahdon, — mutta eikö äiti voi antaa niitä?

— Sen kyllä voin. Mutta luulin sinulle olevan mieleen tehdä se. Eikö mielestäsi ole sääli pientä tyttöä, joka seisoo tuossa niin yksinänsä ja köyhänä?

Elli ei vastannut. Hän vain hankausi äitiinsä ja näytti kuin olisi tahtonut päästä koko puhelusta.

— Sano, eikö mielestäsi ole sääli häntä? — toisti äiti milt'ei ankarasti.

— Enhän tunne häntä, — vastasi Elli nyrpeissään.

Äiti ei vastannut, mutta muuttui äkkiä vakavaksi, murheelliseksi, hämmästyneeksi. Hän ei voinut käsittää tätä Ellin vastausta; hänen mielensä joutui kuohuksiin, hän miltei tunsu katkeruutta pikkusta,

huoletonta, itsekästä olentoa kohtaan, joka samettipuvussaan seisoen noin sydämettömästi lykkäsi luotaan köyhyyttä, puutetta kärsivän. Samalla omatuntonsa nuhteli häntä, kun *hänen* lapsensa oli tuommoisen vastauksen voinut antaa. Kenen oli syy?

Hän otti kiihtyneenä rahat lapsilta, antoi ne tytölle ja pyysi hänen niillä ostamaan kyntteliä. Sitten hän kääntyi pois, maksoi leikkikalut ja otti Kyöstin ja Ellin kädestä mennäksensä kotiin. Mutta astuttuaan pari askelta välähti kuin salama hänen mieleensä vastaus tuohon äskeiseen kysymykseensä: kenen oli syy? Oliko hän koskaan opettanut lapsiaan tuntemaan köyhyyttä? Oliko koskaan opettanut heitä käsittämään köyhien kovaa kohtaloa? Oliko edes koettanutkaan selittää heille rakkauden suloista salaisuutta? Kenen oli syy? Ei suinkaan heidän...

Hän kääntyi äkkiä, veti Ellin ja Kyöstin mukanaan ja kiirehti, minkä ennätti väentungoksesta kauppakojulle, josta juuri oli lähtenyt. Pikku tyttö seisoj vielä paikoillaan kädet kätkeytyinä nutunhihoihin.

— Tule, lapseni, — sanoi äiti ystävällisesti, — tule, ostakaamme yhdessä kuusi ja kynttilät, ja näytä sitten meille tie kotiisi, niin saan nähdä, kuinka teillä on laita.

Tyttö oli hämmästyneen näköinen, mutta ei väittänyt vastaan. Vastustelematta hän seurasi vierasta rouvaa, joka nyt meni ostamaan kuusen kynttilöineen, jonka tyttö sai kantaa.

Eivät he paljon puhuneet käydessään. Tyttö meni kotiinpäin pitkin valtakatua ja poikkesi sitten kapeaan, pahanhajuisen katukujaan. Perästä tuli äiti Ellin ja Kyöstin kanssa. Lapset olivat nyt pelkkää uteliaisuutta täynnä, he olivat unhottaneet leikkikalunsa, niin jouluaatonkin, tuon "ihmeen" tähden näin saada mennä "köyhiä" katsomaan.

Äiti kysyi pieneltä työltä, oliko heitä monta sisarusta, ja sai silloin tietää hänellä olevan kaksi pientä sisarta. Sitten oli isä ja äiti, mutta isä oli sairas, oli taittanut jalkansa, ei voinut käydä eikä tehdä työtä.

Tultuansa talolle, jossa tyttö asui, vei tämä heidät pienen, ahtaan pihan poikki ja vielä ahtaampia portaita ylös. Keskellä portaita oli silta, joka johti ovelle; sen tyttö avasi ja astuttiin sisään. Heillä ei todellakaan ollut yhtään kynttilää kotona, sillä täällä oli niin pimeä, että tuskin saattoi nähdä huonetta tai siellä olijoita. Ja hiljaista oli myöskin; ainoastaan nurkasta kuului ähkyvää, uikuttavaa hengähdystä, niinkuin joku olisi maannut ja unissaan uikutellut.

— Äiti, — sanoi pieni tyttö ovesta sisään astuttuaan, — eräs rouva on antanut minulle kaksi markkaa ja joulukuusen ja kynttilöitä, ja on itse mukana katsomassa, kuinka meillä on laita.

— Niin, eipä juuri ole paljon katsomista, — vastasi pimeästä tyly ääni, jossa kumminkin huomattiin mielihyvää noista kahdesta markasta ja käynnistä.

— Ettekö tahdo sytyttää tulta? — kysyi äiti, joka tunsu mielen ahdistusta seisoessaan tuossa ovella lasten kanssa, jotka säikähtyneinä ja puoleksi itkien tunkivat hänen luoksensa ja pyysivät päästä täältä pois. — On jouluaatto tänä iltana, eikä kenenkään silloin pitäisi istuman pimeässä.

— Niin, eipä ole niinkään hyvä sytyttää kynttilätä, kun ei ole yhtään sellaista, — vastasi tuo äskeinen ääni, ja samalla kuultiin hapuilemista pöydällä, selvästi tullen yrityksestä etsiä hävinneitä tulitikkuja, — ja mitä jouluaaton viettämiseen tulee, niin ovat meikäläisille kaikki päivät yhdenarvoiset.

Sill'aikaa saatiin tulitikut käsille, vieraan rouvan tuoma kynttilä sytytettiin, vanha pullo pantiin tekemään kynttiläljalan virkaa. Nainen, joka oli puhunut, ja jonka nyt kynttilän valossa nähtiin olevan laiha, repaleisin puetun, noin neljänkymmenen vanhan, silmät kuopalla, tarjosi tuolin vieraille, heitti syrjään repaleita, joita oli sokin sokin huoneessa. Pieni tyttö pani kuusen pöydälle ja alkoi ääneti sytyttää kynttilöitä siinä. Kyösti ja Elli katselivat kaikkea suurimmalla mielihartaudella.

Nuo monet kynttilät levittivät pian juhlallisen valonhohteen likaiseen huoneeseen. Niiden valo tunki pimeimpään soppeen, valaisten sänkyä epäsiistine liinoineen, sängyssä makaajan takkuista tukkaa, laihoja, siistimättömiä kasvoja. Joulukynttiläin lempeässä loisteessa näkyi nokinen katto, rikkinäiset tuolit, pari nukkuvaa lasta, jotka heräsivät ja hämmästyksissään tuijottivat vieraisiin.

Kyösti ja Elli katsoivat ympärilleen pelokkain, kummeksivin katsein. Minkänäköistä täällä oli! Niin likaista ja tomuista, — ajattelepa, jos iso-äiti sen näkisi, kuinka hän suuttuisi! Ja kuinka ilkeältä täällä haisi, — ja kuinka likaiset nuo lapset olivat! Kyösti ja Elli katsoivat heihin, ikäänkuin nämä olisivat olleet kummituksia; toinen heistä jäi makaamaan sänkyyn, toinen oli kiivennyt alas ja meni kuusen luo, jossa iso sisar otti hänet käsivarrelleen ja näytti joulukynttilät. Sitten he seisoivat ja lakkaamatta katselivat Kyöstiin ja Elliin, jotka yhtä hartaasti silmäilivät heitä.

Äiti tiedusteli sill'aikaa köyhän perheen oloja, puhui heille joulun merkityksestä ja antoi heille pienen

rukouskirjan ja rahoja, joista vastaanottajat lausuvat monta kiitosta. Sitten hän nousi ylös, sanoi hyvästit ja lupasi tuonnempana muistella heitä. Kyösti ja Elli hyvästelivät myös äitinsä käskystä ujosti, johon köyhät lapset yhtä ujoina vastasivat. Vaimo otti nyt pullon kynttilöineen ja näytti herrasväelle tietä portaita alas kadulle.

Äiti ja lapset kulkivat hetkisen ääneti. Äiti ei tahtonut sanoa mitään; hän halusi tietää, mitä Kyösti ja Elli ajattelivat, mutta toivoi, että he itsestään ilmaisivat ajatuksensa.

— Äiti, — sanoi Kyösti viimein, — miksi asuvat he niin pienessä, likaisessa huoneessa?

— Sentähden ettei heillä ole varoja hyyrätä kalliimpaa, — sentähden että ovat köyhiä.

— Minkätähden ovat he köyhiä? — kysyi Elli.

Äiti oli vähän kahden vaiheella. Niin, minkätähden nuo ihmiset oikeastaan olivat köyhiä? Siihen kysymykseen ei ollut niinkään helppo tyydyttävästi vastata.

— Sentähden, — sanoi hän vihdoin — että isä on kauan aikaa ollut kipeänä eikä ole voinut ansaita rahaa.

— Niin, mutta meidän isämme oli niin kauan sairaana, emmekä kuitenkaan tulleet köyhiksi, — jatkoi Elli.

— Se tuli siitä, että meillä jo ennen oli rahoja elääksemme...

— Miksi ei heillä sitten ole rahoja?

— Sentähden, lapseni, ettei kaikilla ihmisillä ole yhtä paljon, sentähden että köyhyyttä ja kärsimyksiä löytyy paljon maailmassa.

— Vai niin, — vastasi Elli tynesti, — tahtooko Jumala niin?

— Ei Jumala sitä *tahdo*, hän vaan *sallii* sen tapahtua.

— Minkätähden hän sitä sallii?

— Hän sallii sen, — vastasi äiti puoleksi epäröiden, — sentähden että on antanut ihmiselle vapaan tahdon. Sitä paitsi niin vähän ymmärrämme hänen teitensä, — muistathan, että aina olen sen sanonut teille; yhtä vähän kuin te lapset ymmärrätte miksi me aika-ihmiset niin tai niin teemme, yhtä vähän ihmiset ymmärtävät, miksi Jumala sallii sen tai sen tapahtua. Ja paljon mikä mielestämme on pahaa ja kauheata, saattaa olla hyvin hyvää ja hyödyllistä.

— Mutta minkätähden on tuolle väelle hyödyllistä asua niin pienessä huoneessa? — jatkoi Elli.

— Sitä en tiedä; yhtä vähän kuin tiedän minkätähden oli hyödyllistä, että isä, joka oli niin nuori ja vahva, ja jota kaikki niin rakastimme, otettiin meiltä pois. Mutta *tiedän* kumminkin, että se oli hyödyllistä, kun Jumala sen teki!

He kävelivät hetkisen puhumatta. Pikku Kyösti puristi äitinsä kättä molemmilla käsillään ja painautui hyväillen häntä vasten.

— No, — sanoi äiti, poistaen mielestään esille tunkevia muistoja, — eikö *nyt* mielestänne ole sääli pientä tyttöraukkaa, jonka tapasimme kauppakojulla. Sano sinä, Elli?

— Ei, — vastasi Elli päättävästi.

Äiti niin hämmästytti ja pani pahakseen tämän vastauksen, että kyyneleet tulivat silmiin.

— Eikö mielestäsi ole häntä sääli, kun hän asuu niin likaisessa huoneessa, kärsii nälkää ja vilua, ja hänen isänsä on sairas?

— Niin, mutta Jumalan mielestä ei ole häntä sääliä, — vastasi Elli, — sillä Hän *tahtoo*, että hän olisi köyhä.

— Käsität minua väärin, Elli, — sanoi äiti innokkaasti, — että hän Jumalan mielestä on sääliittävä, siitähän juuri tänään olet nähnyt selvimmän todistuksen. Heidän suurimmassa hädässään lähetti hän meidät antamaan heille joulukyntteliä ja rahoja ruuan ostamiseen.

— Jumalako meidät lähetti?

— Totta kai. Ja niin tekee Jumala aina. Kun kärsimys on kovimmillaan, lähettää Hän aina avun.

— Oi, äiti, kuinka Jumala on hyvä! — huudahti Kyösti ja katsoi taivaasen ihastunein, innostunein katsein.

Elli kävi hetkisen mietteissään. Vihdoin sanoi hän myöntävästi nyökäten:

— Siinähan Jumala teki hyvin!

— Mutta tiedätekö, mitä Jumala meiltä vaatii, kun Hän sallii niin erilaista kohtaloa, että toisella on niin paljon, toisella niin vähän?

— Emme.

— Hän vaatii, että kaikkien niiden, jotka ovat saaneet paljon, tulee jakaa niille, joilla on vähän, että pienet lapset, joilla onneksensa on hyvä koti, ruokaa ja vaatteita, yltäkyläisyydestänsä antavat köyhille. Sitä Jumala tahtoo!

Lapset eivät vastanneet. He miettivät hetkisen ääneti.

— Äiti, — huudahti Elli vihdoin innostuneena, — me rukoilemme iso-isää ja iso-äitiä, joilla on niin paljon huoneita, antamaan puolet niistä köyhälle välle, että saavat hyvän asunnon.

— Ja sitten, — sanoi Kyösti, joka ei tahtonut olla huonompi, — pyydämme Gerhard-enoa, joka on niin rikas, antamaan niille rahoja, että saavat ostaa ruokaa ja vaatteita...

— Ei, — vastasi äiti hymyillen, — sitä ei teidän tule tehdä. Antakaa iso-isän ja Gerhard-enon olla rauhassa ja koettakaa *itse* auttaa köyhiä.

— Niin, mutta meillähan ei ole mitään antamista.

— Onpa niinkin. Saatte niin usein rahoja, joilla ostatte namusia, säästää ne; ajatelkaa, kuinka suloista On *itse* voida auttaa köyhää ja saada nähdä, kuinka iloiseksi hän tulee! Ja kaikki leikkikalut, kuin teillä on ... kyllä aina voi antaa, jos vaan oikein tahtoo!

— Tahtooko Jumala sitä? — kysyi Kyösti.

— Aivan varmaan; hän tahtoo sitä, koska sinä rakastaessasi köyhiä, sillä osoitat rakastavasi häntä.

Niin puhuen olivat he käyneet Pitkän Sillan yli ja tulleet iso-isän ja iso-äidin talolle ja porstuaan. Täällä tapasivat he Kaisan ja Leppäsen, jotka kantoivat suurta korillista kääryjä. Yht'äkkiä valtasi heidät joulu-into, joka vähäksi aikaa oli laimentunut; — pimeä, likainen huone, repaleiset lapset, hyväntekeväisyystuumat, kaikki oli silmänräpäyksessä pyyhkäisty heidän mielestään. Unohdettu oli kaikki paitsi tuota hauskaa ajatusta, että nyt todellakin oli joulu-aatto, nyt lauletaan jouluvirsi, sytytetään joulukuusi ja avataan lahjakäärä. Oi, oli niin iloista, että melkein "teki kipeätä!"

Ainoastaan äidin mielessä pysyi tuo köyhän, pimeän huoneen muisto, ja jyrkkä eroitus, mikä oli olemassa kotoisen jouluilon ja tuon kurjuuden välillä tuntui keskellä iloa hänen sydämessään tuskallisena tunnon vaivana...

Vasta yhtätoista käydessä tulivat äiti ja lapset kotiin. Mutta lasten mielestä oli kumminkin hyvin ikävää, kun täytyi mennä nukkumaan mieli täynnä iloa ja onnea ja huomispäivän odottamista, sillä silloin saisivat he mennä joulukirkkoon, — edellisinä vuosina olivat olleet liian pienet, mutta tänä vuonna oli äiti luvannut, että he saisivat olla mukana, ja sehän kumminkin oli hupaisinta kaikista.

Heidän olikin vaikea nukkua iloisine, ihmeellisine ajatuksineen, ja kun vihdoin toiset olivat nukkuneet, kun ei Elli enää väännellyt ja huokaillut vuoteellaan, ja äitikin säännöllisen tasaisesti hengittäen oli uneen vaipunut, silloin pikku Kyösti vielä oli valveilla ja mietiskeli. Oli niin äänetöntä hänen ympärillään, hän vain avosilmin tuijotti pimeyteen, ja silloin tuntui hänestä niin juhlalliselta, kun nyt oli joulu-yö, se yö, jolloin Jeesus syntyi seimessä ja paimenet ja enkelit lauloivat. Hän toisteli hiljaa mielessään jouluvirren:

Enkeli taivaan lausui näin:

Miks' hämmästyitte säikähtäin?

Ma suuren ilon ilmoitan

Maan kansoille nyt tulevan.

Herramme Kristus teille nyt

On tänään tänne syntynyt,

Ja tää on teille merkiksi:

Seimessä lapsi makaapi.

Ja lausueksaan näitä sanoja tuntui niin väljältä, vapaalta hänen ympärillään, ikäänkuin huone olisi

väljennyt äärettömiin, — ja tuo ihana jouluyön ihme tapahtui uudestaan hänen mielikuvituksessaan. Hän näki seimen ja tallin, missä maailman Herra syntyi tullakseen kaikkien ihmisten veljeksi, kaikkien, suurien ja pienien, köyhien ja rikkaiden, vieläpä Kyöstinkin, vaikka hän oli tuommainen vähäpätöinen poika, joka usein oli paha ja tottelematon. Oi, kuinka tämä oli suurta ja ihmeellistä, ja kuinka Kyösti mielestään tällä hetkellä rakasti pientä Jeesus-lastaa. Hän näki paimenten pitkät sauvat kädessä paimentavan laumaansa pimeällä kedolla, ja sitten ihmeellisen valon välähtävän taivaasta, ja ilmassa kuului suloinen laulu: "Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, ja maassa rauha, ihmisille hyvä tahto..."

Vihdoin hän nukkui eikä herännyt ennenkuin seuraavana aamuna, kun Liina huusi hänen nimeänsä hänen korvaansa ja pudisteli häntä olkapäistä saadakseen häntä nousemaan ylös.

Mutta voi, kuinka vaikeaa oli nousta. Kerta kerraltaan hän letkahti vuoteellen ja oli jälleen nukkumaisillaan, mutta silloin sai kuulla sanan "joulukirkko" ja tuli siitä aivan hereilleen, hyppäsi nuolen-nopeudella sängystään, pukeutui kiltisti ja oli määrä-ajaksi valmis pienessä palttoossaan, lakki päässä ja virsikirja kädessä. Äiti ja lapset menivät nyt kirkkoon, joka oli vain neljännestunnin matkan päässä heidän asunnostaan.

Kyösti ja Elli tulivat aivan hämilleen nähdessään suuren temppelin satojen kynttiläin valaisemana. Ja sitten tuli vähitellen syvä äänettömyys koko suuressa ihmisjoukossa, ja ylhäältä parvelta kuuluivat urkujen sävelet ja seurakunta lauloi: "Oi ihana aamuhetki".

Pikku Kyösti oli aivan kalpea ja painautui monta kertaa äitiään vasten.

— Kuinka on laitasi, kultaseni? — kuiskasi äiti ja otti hänen kätensä, — kuinka?

— En tiedä, äiti, — änkytti Kyösti kyyneleet silmissä, minusta on vaan niin ... niin ... *suurta*.

— Niin, lapseni, niin se onkin, — vastasi äiti, — se on suurinta ja ihaninta, jossa olet ollut mukana. Sehän on niin suurenmoista, että pikku sydämesi siitä sykkielee, mutta etkö myöskään tunne itseäsi hyvin onnelliseksi?

— Tunnen, — kuiskasi Kyösti puristaen äitinsä kättä ja katsoen häneen säihkyvin silmin...

Joululuvalla lapset saivat mennä jäälle oppimaan luistelemista, kun olivat äidiltä saaneet luistimet joululahjaksi. He kaatuivat kumoon kymmenen, viisitoista kertaa ja koskettivat itsensä sekä edestä että takaa, mutta oli yhtä hauskaa kumminkin; tuli vaan nousta ylös jälleen ja kömpiä eteenpäin, kunnes he vihdoin oppivat pysymään jaloillaan.

Uudenvuoden aattoa heillä oli tapana viettää iso-isän ja iso-äidin luona, mutta iso-äiti oli kylmettynyt ja makasi vuoteellaan, sentähden he tänä vuonna olivat kotonaan.

Aamupäivällä esitti äiti, että menisivät katsomaan köyhää perhettä, kuinka sen laita oli. Lapset suostuivat innolla tähän ehdotukseen, kiiruhtivat saliin, olivat hyvin olevinaan ja neuvottelivat kuiskaten keskenään. Sitten juoksivat lastenkamariin, etsiskelivät piironkilaatikoistaan ja tulivat saliin jälleen äidin luo kullakin toisessa kädessään 50 penniä ja toisessa, Ellillä nukke-astiasto posliinista ja Kyöstillä kypäri ja miekka.

— Äiti, tahdomme antaa nämä köyhille lapsille, — sanoi Elli innoissaan ja ojensi leikkikalut äidille.

— Se on hyvin tehty, — sanoi äiti iloisesti hymyillen, — kuinka onnelliseksi köyhät lapset tulevat! Mutta sanon teille jotakin, hakekaamme heille toisia leikkikaluja, sillä en luule näiden oikein sopivan; en luule lasten oikein osaavan leikkiä näillä.

— Mutta me tahdomme niin mielellämme antaa nämä, — sanoi Elli vielä innokkaammin, — sillä pidämme eniten juuri näistä joululahjoistamme!

Äiti veti hänet luoksensa, hyväili ja suuteli häntä otsalle.

— Mutta ehkäpä kumminkin, — arveli Kyösti, jonka oli hyvin vaikea luopua miekastaan, — teemme kuten äiti sanoo ja annamme toisen lahjan, joka heille on soveliaampi.

— Niin, tehkäämme se, — vastasi äiti hymyillen.

— Ei, — sanoi Elli vielä innokkaammin, — tahdomme niin mielellämme antaa *juuri* nämä; *saammeko?*

Äiti koetti näyttää, että pari pientä kynttilänjalkaa tinasta tai kyökkikalua puusta olisi yhtä tervetulleita. Mutta Elli yhä vain pyysi saada antaa pienen posliinisen nukke-astiastonsa, jossa koristeina oli niityn kukkia ja perhosia, ja piti niin lujasti rasiasta molemmin käsin, ja hänen silmänsä osoittivat niin suurta rakkautta ja intoa, että äiti antoi hänen tehdä toivomuksensa mukaan...

Kantaen posliini-astiastoansa meni nyt Elli äidin ja Kyöstin kanssa köyhän perheen luo, joka tietysti suuresti hämmästyti tästä lahjasta.

Kyösti taas ei ollenkaan halunnut antaa rakkainta leikkikaluansa, vaan lahjoitti torven ja piiskan, jotka kalut kumminkin aikaansaiivat yhtä suuren ilon kuin Ellin astiasto.

Lapset pyysivät hartaasti iltasella saada olla valveilla "näkemässä", kun uusi vuosi alkoi. Äiti tosin vakuutti heille, ettei siinä ollut mitään "nähtävää", mutta he eivät tahtoneet sitä uskoa; Kyösti oli niin varma, että jotakin tapahtui taivaalla, kun kello löi kaksitoista uuden vuoden yönä — hän luuli varmasti vanhan vuoden vierivän alas suurella rytinällä tuolla hyvin kaukana, missä taivas "kaarenee", ja uuden vuoden jossakin nousevan ylös, ja että silloin tulisi olemaan "toisin".

Kumminkin täytyi heidän mennä levolle jo kello 9, sillä äidin mielestä olivat he joulupyhinä valvoneet niin paljon, että nyt tarvitsivat mennä ajoissa makaamaan.

Kun äiti sanoi hyvää-yötä lapsille, suuteli hän heitä monta kertaa ja kysyi heiltä tahtoisivatko luvata tulevana vuonna pyrkiä olemaan hyviä ja tottelevaisia lapsia?

— Tahdon, — vastasi Elli arvelematta.

Mutta Kyösti näytti vähän epäröivältä; hän nähtävästi tiesi selvään, kuinka vaikea on pitää sellaista lupautsa.

— Äiti, — sanoi hän verkalleen, — mistä se tulee, että on niin ikävä olla hyvä?

— Se tulee siitä, poikaseni, että sydämesi niinkuin minun ja kaikkien ihmisten luonnostaan on paha, mutta jos oikein sydämestäsi rakastat Herraa Jeesusta, jonka syntymäjuhlaa äsken olemme viettäneet, silloin saat kokea, kuinka hauska on olla hyvä.

Kyösti mietti vähän aikaa, pani sitten kädet ristiin ja rukoili:

"Hyvä Jumala, laita, että oikein rakastan Jeesusta ja että minusta on hauska olla hyvä. Amen!"

Ellin rukous oli aivan lyhyt: "Hyvä Jumala! laita, että tulen hyväksi Jeesuksen tähden. Amen!"

Sanottuaan hyvää yötä ja suudeltuaan äitiä, koettivat he nukkua, mutta Kyösti päätti itsekseen olla valveilla "näkemässä", kuinka uusi vuosi alkoi. Mutta tästä ei tullut mitään, sillä molemmat nukkuivat heti. He nukkuivat sikeästi tuona salaperäisenä hetkenä, jolloin uusi vuosi alkoi; he makasivat lapsuuden syvää, huoletonta unta, kun vanha vuosi kaikkine vaivoineen ja huolineen, synteineen ja suruineen ijäksi vaipui menneisyyden hautaan ja uusi nousi hiljaisena keski-yön hetkenä, julistaen Jumalan rauhan-ajatuksia ihmiskunnalle...

He eivät heränneet, ennenkuin myöhään aamulla, jolloin lempeä uuden vuoden aurinko pilkisti uutimien väliltä hyväillen heidän vuoteitaan ja äiti istui sängyn reunalla, suuteli heidät hereille ja huudahti: Onnellista uutta vuotta! Jumala siunatkoon teitä, lemmikkini!

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KEVÄT-AJOILTA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR

ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.